

gazete duvar
kitaP.

SAYI: 40

Hikâyeler 'İncir Reçeli'ndeki gibi değil!

Umut ve özgürlük çağı: 70'ler

Talât Sait Halman Çeviri Ödülü açıklandı

Sinemada Göstergeler ve Anlam

Sinemacının el kitabı: Sinemada Göstergeler ve Anlam

7

Hikâyeler 'İncir Reçeli'ndeki gibi değil!

Filiz Gazi

11

Umut ve özgürlük çağı: 70'ler

Cem Erciyes

21

'Aykırı'yla 'standart'ın yüzleşmesi:

'Tümünü Görüntüle'

Enver Topaloğlu

29

Yeni Çıkanlar

10

Talât Sait Halman Çeviri Ödülü açıklandı

15

Uzak Doğulu filozoflar da var kadınlar da!

Emek Erez

27

Etkinlik

46

Çok Okunanlar

Sayı: 40 | Ocak 2019

Yayın Sahibi**AND Gazetecilik ve Yayıncılık,****San. ve Tic. A.Ş. adına**

Vedat Zencir

Genel Yayın Yönetmeni

Ali Duran Topuz

İcra Kurulu Başkanı ve**Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**

Ömer Araz

Yazı İşleri Müdürü

Cennet Sepetci / Anıl Mert Özsoy

Kapak Tasarım

Ersan Uğur Gör

Kapak Fotoğrafı

Yusuf Sayman

Katkıda Bulunanlar

Emek Erez, Soner Sert, Filiz Gazi, Cem Erciyes, Enver Topaloğlu

Yönetim Yeri:

Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad.

Nazmi Akbacı İş Merkezi 233-234

Sarıyer/İstanbul

Santral (212) 3463601, Faks (212)

3463635

e-mail: info@gazeteduvar.com.tr

Duvar Kitap'ta yayımlanan yazı,

haber ve fotoğrafların her türlü telif

hakkı AND Gazetecilik ve Yayıncılık

Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. İzin

alınmadan, kaynak gösterilmeden ve

link verilmeden iktibas edilemez.

Merhaba,

Peter Wollen'ın Metis Yayınları'ndan çıkan, 1968'te kaleme aldığı "Sinemada Göstergeler ve Anlam" kitabı hala güncelliğini koruyor. Bugün sinema estetiği ve göstergeler farklı anlamlar taşısa ve barındırsa da, sinema ve hayat üzerine tartışma yaratmaya çalışan bu kitabın değeri aynı kaldı. Soner Sert imzasıyla...

Martin Cohen'in, Ayrıntı Yayınları tarafından, Selin Akkuytun ve Mustafa Yalçinkaya çevirisi ile basılan, "Felsefi Masallar" adlı kitap, pek çok felsefeciden biraz "alaycı" bir üslupla bahsederken, kafamızda epey soru oluşturuyor. Tüm bu soruların yanıtları Emek Erez'in yazısında...

Hêvi LGBTİ Derneği'nin kolektif çalışması olan "Türkiye'den HIV Hikâyeleri (Ji Tirkîyê Çîrokên HIVê- HIV Stories From Turkey)", önyargıların aksine HIV virüsünün tokalaşmakla, aynı masada yemek yemekle, aynı odada bulunmakla, aynı sandalyeyi kullanmakla (...) geçmediğini anlatıyor. HIV ile yaşayanların ve yakınlarının deneyimlerinin yer aldığı kitapta sosyal izolasyon gözler önüne seriliyor. Filiz Gazi, tüm bu yanlış bilinenler etrafında HIV hikâyelerine odaklanıyor.

Derya Bengi'nin kaleme aldığı 70'li Yıllarda Türkiye: Sazlı Cazlı Sözlük - "Görececek günler var daha" Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlandı. Cem Erciyes, yazısında tarihe müzikle yolculuk yapıyor.

Talât Sait Halman Çeviri Ödülü açıklandı. Ülker İnce, Gökhan Sarı, Sinan Ceylan ve Sevcan Şahin çeşitli kategorilerdeki ödüllere layık görüldüler.

Enver Topaloğlu bu sayımıza katkıda bulunan diğer isim oldu.

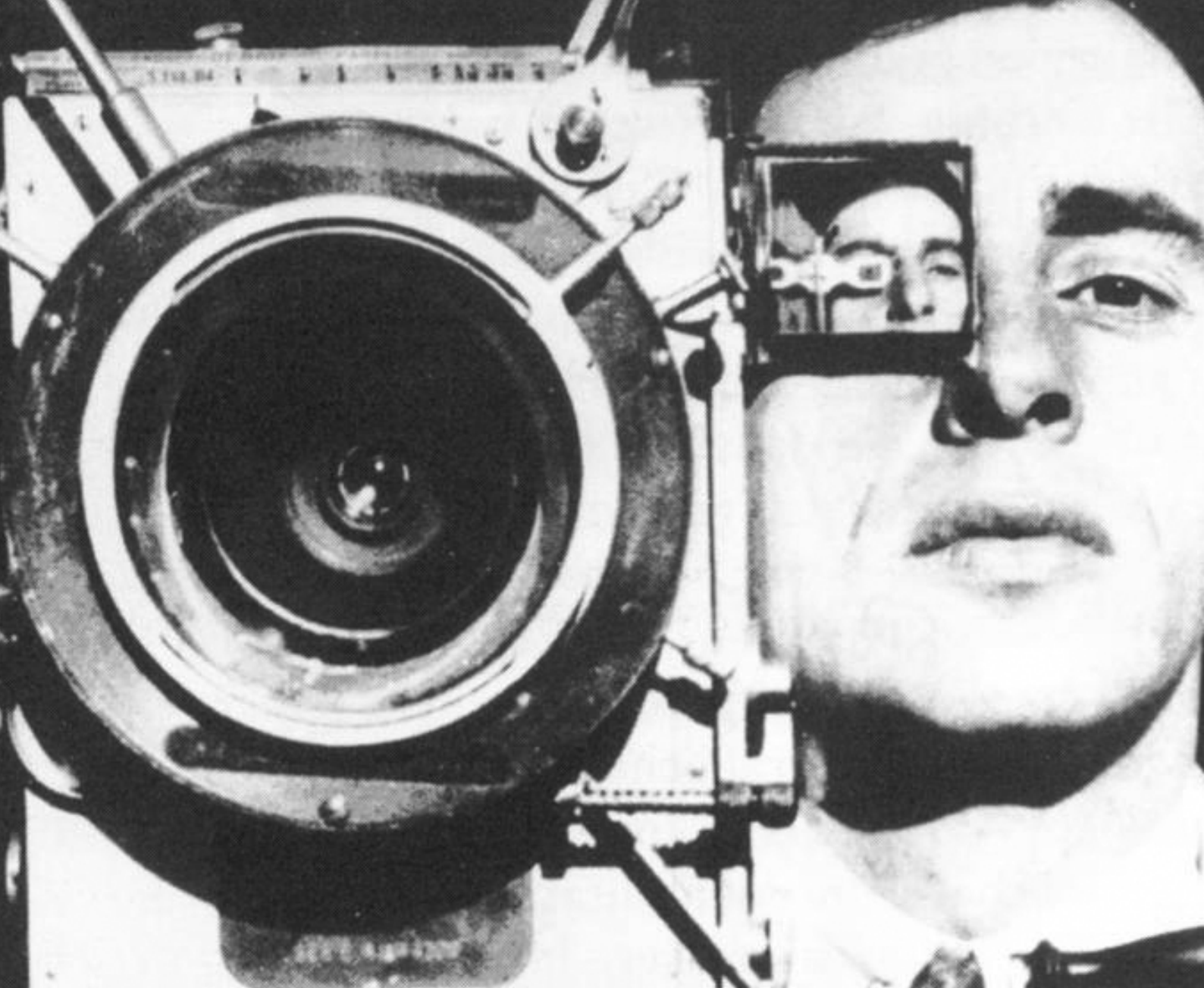
Marifet iltifata tabidir. İyi okumalar!

Anıl Mert Özsoy

Sinemacının el kitabı: Sinemada Göstergeler ve Anlam

Peter Wollen'ın Metis Yayınları'ndan çıkan, 1968'te kaleme aldığı "Sinemada Göstergeler ve Anlam" kitabı hala güncelliğini koruyor. Bugün sinema estetiği ve göstergeler farklı anlamlar taşısa ve barındırsa da, sinema ve hayat üzerine tartışma yaratmaya çalışan bu kitabın değeri aynı kaldı.

Soner Sert

Film kuramcısı, senarist ve yönetmen Peter Wollen'ın Metis Yayınları'ndan çıkan "Sinemada Göstergeler ve Anlam" kitabı her daim geçerliliğini koruyan, sinemacının el kitabı olma özelliği taşıyor. Zafer Aracagök ve Bülent Doğan'ın çevirisini yaptığı kitap, bir dönemi, bir kavramı ve bir bilimi ele alırken, dönemin geçiciliğinin ve kavramların anlamlarının değişebileceğinin sık sık altını çiziyor. Bağlayıcı olan şey'in, sinema olduğunun, bu sanat dalının ise özü itibarıyla yenilikçi ve devrimci olduğunu işaret ediyor. Yenilenen, değişen, dönüşen ve devrilen her eski şey için sonrakinin anlamı, onu yeni baştan inşa etmek ve yeniden anlamlandırmak oluyor. Wollen, bu tanımlama biçiminin üzerinde sıkça duruyor.

Üç bölümden oluşuyor kitap: Sovyet sinema kuramcısı ve yönetmeni Sergey Eisenstein'in estetik anlayışını konu alan ilk bölümden sonra, Auteur kuramının tartışması ve bir sanatsal ve kültürel bilim dalı olarak göstergebilim açıklamaları... Bölümlerin değerlendirmelerini kaleme almadan önce, Wollen'ın durduğu yeri ve yorumlama biçimine dair şu sözlerin faydası olacağı kanaatindeyim. Wollen, her koşulda diyalektiğin önemine değiniyor. Diyalektiğin özünde yatan şey ise ona göre ideoloji ile karşılık buluyor. Sinemanın, sadece sinema üzerinden tahayyül edilerek anlaşılamayacağını, estetiğin ideolojik karşılığının önemini belirtiyor.

Bir güzellik anlayışı olarak estetiği değerlendirirken sadece sanatı baz almıyor Wollen bu bağlamıyla akademinin gerici yönünün de üzerinde duruyor ve üretime niteliksel bir katkı yapmamalarından dolayı eleştiriyor: "Üniversiteler gerçeklikten yoksun, enerjisini tüketmiş, ortaya atılan iddiaların büyüklüğü altında felce uğramış ve kokuşmuş bir estetik hayaletini sahnelerde gösteriye çıkarmaya devam ediyorlar."

'EISENSTEIN SİNEMANIN EN ÖNEMLİ KURAMCISI'

Wollen üniversiteler, kamu ve özel kurumların, kültürel ve sanatsal sermayeyi elinde tutanların eleştirisini, sözleriyle uyumlu bir şekilde, ideoloji üzerinden yapıyor. İdeoloji, topyekûn bir algılayış ve değerlendirme biçiminin altyapısını oluştururken, felsefenin başlangıç sorusuna geri döner: Gerçek nedir?

Wollen meseleyi, kitabın da ilk bölümünü oluşturan Eisenstein'i, bu bakış açısıyla yorumlar. Bolşevik devrimi neticesinde ortaya çıkan koşulları, sanat ortamı üzerinden değerlendirmeye çalışırken, Eisenstein'in estetik anlayışını, sinemada anlam yaratma dürtüsünü ve başarısını döneminin, ideolojisinin ve gerçekliğinin içinde inceler. Ona göre, "Eisenstein sinemanın ilk ve muhtemelen hala en önemli kuramcısıdır." Henüz yeni

'Wollen, her koşulda diyalektiğin önemine değiniyor. Diyalektiğin özünde yatan şey ise ona göre ideoloji ile karşılık buluyor. Sinemanın, sadece sinema üzerinden tahayyül edilerek anlaşılamayacağını, estetiğin ideolojik karşılığının önemini belirtiyor.'

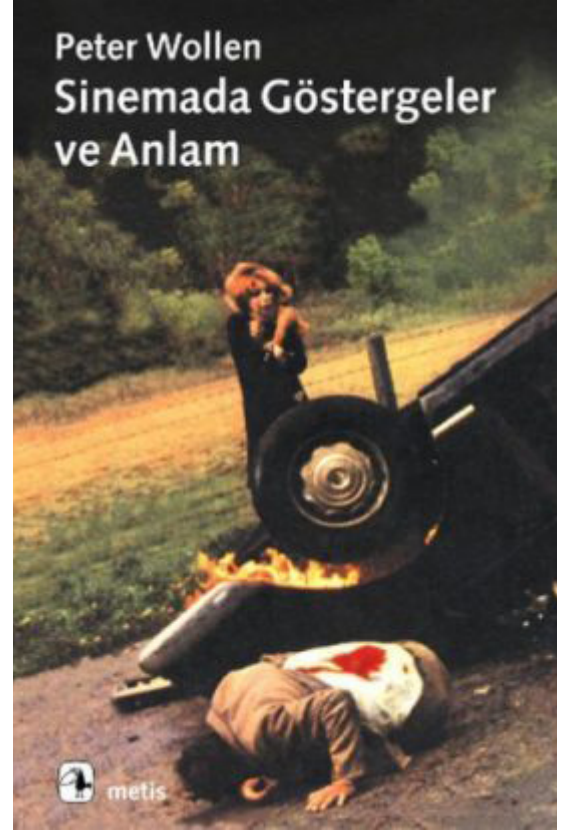
olarak görünen sinema sanatına, işin teorisini de önemseyerek, montaj ve yönetim hususunda ilk önemli yenilikleri, daha ötesi devrimi, o yapar. Mizansen ve sinemanın özünü oluşturan uzamı, ki uzam gerçekliğin dönüştürülme halidir ve yanlısamanın çekirdeğini oluşturur, estetiği ele alış biçimini, karşıtıyla birlikte ele alır.

Eisenstein'in filmlerinin Amerikalı izleyici için ne ifade ettiğini, Hollywood'un estetik anlayışını da işin içine katarak yorumlar. Bu nokta önemlidir, zira Wollen Auteur kuramına Hollywood yönetmenleri açısından bakar.

Wollen, yukarıda bahsini ettiğim ikinci bölümde, bu kuramın incelemesini yaparken, Amerikan sinemasında karşılığını arar. Fransız Yeni Dalgası'nı meydana getirmeden önce Cahiers du Cinéma yazarlarının ortaya attığı ve üzerine tartıştığı bu kavram, filmin yönetmeninin filmin ana yazarı ve tek yaratıcısı olduğu fikri üzerine biçimlenir. Wollen bu noktaya şerh düşer, çünkü ona göre auteur kuramı bundan çok daha fazlasıdır. Ona göre, Avrupa sinemacıları, bu kuramı sanat sinemasının değerini arttırmak için kullanmıştır. Avrupa sinemacılarının estetik anlayışını ve sinema başarısını reddetmese de, meseleye Amerika'da film üreten sinemacılar üzerinden bakar ve Hawks ve Ford gibi yönetmenlerin filmlerini değerlendirmeye alır.

Sinema Göstergibilimi adını verdiği üçüncü bölümde Wollen, evvela toplumun tamamını ilgilendiren yaşam alanlarında göstergelerin bilimsel karşılığını ele alarak incelemeye başlar. Yasalara ve nesnel doğrulara ihtiyacı olan bu bilimsel biçimlenişin, sinemada anlam yaratmak için –geçmiş dönemde çalışma yapanları da odağına alarak- kullanılış şeklini, toplumsal karşılığını da hesaba katarak, öznel olandan soyutlamaya çalışır. İtalyan Yeni Gerçekçiliği ve Fransız Yeni Dalgası üzerinde durarak, sanatsal eleştirinin ve tanımlama ereğinin nesnel noktaları üzerinde durur. Anlam taşıyana ve yan yana geldiğinde yeni bir anlam çıkarana odaklanır.

Wollen'ın, 1968'te kaleme aldığı bu kitap, hala güncelliğini koruyor. Geçen elli senede sinema değişti, toplumlar değişti, insan değişti. Bugün sinema estetiği ve göstergeler farklı anlamlar taşısa ve barındırsa da, sinema ve hayat üzerine tartışma yaratmaya çalışan bu kitabın değeri aynı kaldı.

Sinemada Göstergeler ve Anlam,
Peter Wollen, çev. Bülent Doğan, Zafer
Aracagök, syf. 240, Metis Yayınları.

Hikâyeler ‘İncir Reçeli’ndeki gibi değil!

Hêvî LGBTİ Derneği'nin kolektif çalışması olan “Türkiye’den HIV Hikâyeleri (Ji Tirkîyê Çîrokên HIVê- HIV Stories From Turkey)”, önyargıların aksine HIV virüsünün tokalaşmakla, aynı masada yemek yemekle, aynı odada bulunmakla, aynı sandalyeyi kullanmakla (...) geçmediğini anlatıyor. HIV ile yaşayanların ve yakınlarının deneyimlerinin yer aldığı kitapta sosyal izolasyon gözler önüne seriliyor.

Filiz Gazi

Ahlaki faşizmle baş etmek, bir hükümeti devirmekten daha zor. Hüküm vermek, etiketlemek bir eziyet çektirme biçimi. Bir gerçekliğin yerine geçen hükmün muhattapları, yaşayanları ancak bilir.

Toplum tarafından kriminalize edilmeye müsait cinselliğin, cinsel yollarla bulaşan hastalıklara karşı verdiği tepki daha da ağır. Öyle ki İdil şu cümlelerle anlatmış: “Seks yaptığım için kendimi suçlu hissediyordum. Sanırım ahlaki bir boyuttan yaklaşıyordum. Çünkü toplumun bizlere öğrettiği bütün yanlış ahlaki mitler beynimin en derinlerinden, köşelerinden fırlıyordu artık.”

'HIV VIRÜSÜ TOKALAŞMAKLA, AYNI ODADA BULUNMAKLA GEÇMEZ'

Hêvî LGBTİ Derneği Kolektif çalışması olan, deneyimlerin Kürtçe, İngilizce ve Türkçe olmak üzere üç dilde aktarıldığı, Müzeyyen Araç ve Ercan Aydın'ın derlediği, "Türkiye'den HIV Hikâyeleri"nin anlatıcıları da bu sebeplerden dolayı tekrar tekrar vurguluyor. HIV virüsü tokalaşmakla, aynı masada yemek yemekle, aynı odada bulunmakla, aynı sandalyeyi kullanmakla (...) geçmez.

HIV pozitif olan insanlar hayatlarına tıbbi kontrol altında, evet, çoğuna göre daha özen gösterilen bir yaşam standardıyla sağlıklı bir şekilde devam edebiliyorlar. Tedaviyi aksatmadıkları, reddetmedikleri sürece çalışabiliyor, eğitimlerine devam edebiliyor, çocuk sahibi olabiliyorlar. Dünya Sağlık Örgütü yıllar önce HIV'i ölümcül olma kategorisinden çıkararak kronik hastalıklar listesine ekledi. 1996'dan bu yana uygulanan baskılayıcı ilaç tedavisiyle de virüs kontrol altına alınabiliyor. Düşünün tüm bu bilgiler umursanmadan "İncir Reçeli" diye bir film bile yapılmış. Oysa hikâyeler hiç öyle değil.

'ZEMİNİN İKİ KAT ALTINDA BİR ODA VERDİLER'

Filmi de çekilmiş yargının, hayata yansıyan sonuçları ise "Eziyetlerden eziyet beğen" der gibi...

HIV pozitif olan Meçasu anlatıyor: "Mesela röntgen çektireceğim, orada çalışan sağlık çalışanları söylenmeye başlıyordu. Göz muayenesine gittiğimde nereye dokunsam, temas etsem kızıyorlardı, orayı hemen temizliyorlardı. Hastanede ayakta bekliyordum."

Hastanede vezne elemanı olarak çalışan bir kadın, herkes tahlil yaptırırken tesadüfen öğreniyor HIV pozitif olduğunu. Sonrasında işinden atılıyor. Hukuksal yollara başvurunca geri çağrılıyor. Fakat sonrası eziyet: "Zeminin iki kat altında bir oda verdiler, deterjanların olduğu yerde. 'Yemeğe çıkamayacaksın, maske ve eldiven kullanacaksın' dediler."

'ÇAMAŞIR MAKİNESİNDE KIYAFETLERİMİ KENDİNİKİLERLE KARIŞTIRMA'

Şimdilerde eşiyile çocuk yapma planları yapan biri ise ilk tanı konulduğu dönemi anlatıyor: "Bu süreçte en ağrıya giden, annemin bile benden huylanmasıydı. 'Çamaşır ma-

'Dünya Sağlık Örgütü yıllar önce HIV'i ölümcül olma kategorisinden çıkararak kronik hastalıklar listesine ekledi. 1996'dan bu yana uygulanan baskılayıcı ilaç tedavisiyle de virüs kontrol altına alınabiliyor. Düşünün tüm bu bilgiler umursanmadan "İncir Reçeli" diye bir film bile yapılmış. Oysa hikâyeler hiç öyle değil.'

kinesinde kıyafetlerimi kendi kıyafetlerinle karıştırma, ayrı yıka,' diyordu. 'Ev işlerinde eldiven giy, elin kesilir farkında olmazsın kanın bulaşır ve tuvalete otururken klozeti ayrıca sil' diyordu."

Bir başka kişi arkadaşının yaşadığı deneyimi aktarıyor: "Arkadaşımın ameliyat olması gerekiyordu ve doktoruna pozitif olduğunu söyledi. Doktor, bu ameliyatı yapamayacağına, ekibini ve kendisini riske atamayacağını söyledi. Trafik kazası sonucu gelen birinin pozitif olup olmadığını bilmediklerini, anında müdahale edildiğini, bu müdahale yapılırken sağlık ekibinin kendini korumakla yükümlü olduğunu, şimdi de bu yükümlülüğü yerine getirmeleri gerektiğini hatırlattık. Fakat aldığımız cevap: 'Şu an bu durumdan haberdarım' oldu."

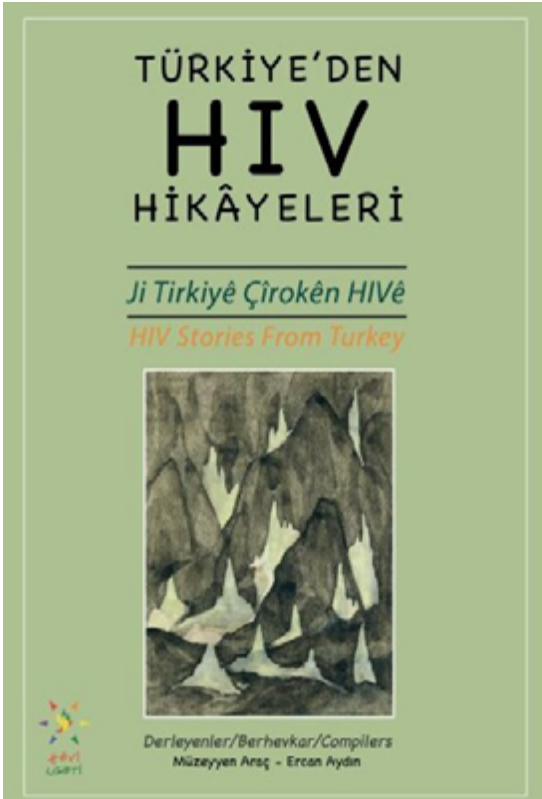
'ÖZEL SAĞLIK SİGORTASI TANI KOYULDUKTAN SONRA SÖZLEŞMEYİ FESHEDEBİLİYOR'

HIV'le yaşayan biri politik arenadan çekilme nedenini şöyle anlatıyor: "Özellikle son dönemde o kadar çok kişi yok yere hapse atıldı ki, o kadar tedavi süreci eksik kalan, başka sebeplerden dolayı hasta birçok tutsak ilaçlarına erişim noktasında o kadar sıkıntı yaşadı ki... Bana ilacımı vermezlerse uzun dönemde sağlık problemi yaşamaktan korktum açıkçası."

Ahmet, bir başka konuya değiniyor. Özel sağlık sigortası olan kişilerin tanı koyulduktan sonra sözleşmelerinin feshedilebildiğini söylüyor: "Her yıl poliçeniz yenilenirken bağlı olduğunuz İl Sağlık Müdürlüğü SGK'dan sizinle ilgili bilgileri aktarıyor."

Tüm bu hikayeler dışında HIV'li olduğunu sır gibi saklamayı tercih etmek zorunda olanlar var: "Bu yıl itibarıyla altıncı yılıma girdim, kimseye söyleyemeden bu sır benimle ölene kadar gidecek mi bilemiyorum." Bu ve benzer deneyimleri göze almak kolay değil.

Son cümleye varmadan, defaten belirteyim. İlaçlarını düzenli kullanan ve negatif seviyede olan bir kişi korunmasız bir şekilde ilişkiye girebiliyor, çocuk sahibi olabiliyor. Trans bir mülteci, geldiği ülkeye nazaran Türkiye'de korunmadan seks yapmanın çok fazla olduğuna dikkat çekiyor. Bütün ahlaki hükümlerden azade akılda tutmakta, korunarak seks yapmakta fayda var.

Türkiye'den HIV Hikayeleri, Hêvî LGBTİ Derneği, 2018.

Talât Sait Halman Çeviri Ödülü açıklandı

Talât Sait Halman Çeviri Ödülü açıklandı. İnce, Sarı, Ceylan ve Şahin ödüle layık görüldü.

İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSİV), Talât Sait Halman Çeviri Ödülü'nün dördüncü sahibini belirledi. İKSİV'nin nitelikli edebiyat çevirilerini desteklemek amacıyla başlattığı ödül, 2008'den aramızdan ayrıldığı 2014'e kadar İKSİV Mütevelliiler Kurulu Başkanlığını yürüten, Türkiye'nin ilk Kültür Bakanı Talât Sait Halman'ın anısını yaşıyor.

TALÂT SAİT HALMAN ÇEVİRİ ÖDÜLÜ ÜLKER İNCE'YE...

İKSİV bu yıl, Talât Sait Halman Çeviri Ödülü ile birlikte, bir defaya mahsus olmak üzere sunulacak bir diğer ödülle daha edebiyat çevirilerini destekleme kararı aldı: Talât Sait Halman Çeviri Ödülü'nün seçici kurul üyelerinden, 2017'de kaybettiğimiz değerli yazar ve çevirmen Ahmet Cemal'in anısına, ilk çevirisiyle başarı elde eden genç bir çevirmene verilmek üzere oluşturulan Ahmet Cemal İlk Çeviri Ödülü'nün sahibi de belirlendi.

JÜRİ ÖZEL ÖDÜLÜ GÖKHAN SARI'YA...

Talât Sait Halman Çeviri Ödülü'nün Doğan Hızlan başkanlığındaki; yazar, çevirmen ve eleştirmen Sevin Okyay,

yazar ve çevirmen Ayşe Sarısayın, yazar ve çevirmen Yiğit Bener ile yazar ve çevirmen Kaya Genç'ten oluşan Seçici Kurulu, 20 bin TL değerindeki 2018 Talât Sait Halman Çeviri Ödülü'nü, Alberto Manguel'in Dönüş adlı romanını İngilizce aslından Türkçeye çeviren Ülker İnce'ye takdim edecek.

Talât Sait Halman Çeviri Ödülü Seçici Kurulu ayrıca, Mark Z. Danielewski'nin çetrefilli, bol oyunlu, kült romanı Yapraklar Evi'ni Türkçeye çevirmekteki cesareti ve başarısı sebebiyle Gökhan Sarı'ya da bir Jüri Özel Ödülü vermeye karar verdi.

AHMET CEMAL İLK ÇEVİRİ ÖDÜLÜ CEYLAN VE ŞAHİN'E...

2017'de aramızdan ayrılan Talât Sait Halman Çeviri Ödülü Seçici Kurul Üyesi, değerli yazar ve çevirmen Ahmet Cemal anısına 2018'de bir defaya mahsus olmak üzere Ahmet Cemal İlk Çeviri Ödülü Juniçiro Tanizaki'nin Bir Kedi, Bir Adam, İki Kadın adlı romanını Japonca aslından Türkçeye çeviren Sinan Ceylan ve José Eduardo Agualusa'nın Unutmanın Genel Teorisi adlı romanını Portekizce aslından Türkçeye çeviren Sevcan Şahin tarafından paylaşılacak.

Umut ve özgürlük çağı: 70'ler

Derya Bengi'nin 'sazlı cazlı sözlük' dizisinin belgesel özelliği kadar son zamanlarda tekrar depreşen nostalji merakımıza hitap eden bir yanı da var. Adeta tam da ihtiyaç duyduğumuz anda yetişmiş gibi bu kitaplar.

Cem Erciyes

Çocukluğumun geçtiği 1970'ler hafızamda akşama kadar koştuğumuz tozlu sokaklar ya da anneannemin huzur kokan evi kadar popüler kültürden o yaşında algılayabildiğim bazı kırık dökük görüntüler ve seslerle yaşıyor. Grundig marka teybimizde dinlediğimiz kasetler ve yaptığımız kayıtlar, siyah beyaz televizyonun karşısında geçen geceler, Kaynanalar dizisi, Eurovizyon heyecanı, Ecevit-Demirel kavgaları, Cici Kızlar, Çanakkale Emek Sineması'nda uykulu gözlerle tamamladığım Cem Karaca konseri... Siyasetin gündelik hayata damgasını vurduğu, solun hiç olmadığı kadar etkili olduğu, toplumsal değişimin dolu dizgin yaşandığı o yıllarda popüler kültür de ülkenin muhafazakarlığı ile talep edilen özgürlükler arasında sıkışarak biçimleniyor; müzik, sinema, edebiyat ve gündelik hayat hızla değişiyordu. Benim 80'lerin baskıcı ortamında sıkılıp bunalarak geçen ilk gençliğimde imrenerek baktığım 70'ler, evet dertli ama gerçekten de hareketli, enerjik, umut dolu ve çok daha özgür bir dönemdi.

' Derya Bengi neredeyse bu alanın 'bilge kişisi' sayılır. Sanki yıllarca yayımlayıp yönettiği Roll ve başka dergilerde yaptığını şimdi de kitaplarla sürdürüyor. Yani, müziği tüm farklı renkleri ve hikayeleriyle, onu kuşatan kültür ve siyasetle birlikte ele alan, sözü bizzat müzisyene-sanatçıya bırakıp kendisi kenara çekilirken can alıcı olana zarifçe işaret eden bir gazetecilik-yazarlık anlayışı...'

Bunu bir kez daha Derya Bengi'nin yeni kitabını okurken anladım. Derya Bengi, Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan Sazlı Cazlı Sözlük serisine geçen yıl 1950'ler kitabıyla başlamıştı. 'Şimdiki Zaman Beledir' adlı kitabın ardından 60'ları anlatan 'Dünya Durmadan Dönüyor' geldi. Şimdi de 70'li yıllarda Türkiye'yi anlatan 'Görececek Günler Var Daha' yayımlandı.

Sunuş bölümünde Derya Bengi kendi kitabını şöyle anlatıyor: "Görececek Günler Var Daha, 70'li yılların Türkiye'si'nin ritmiyle sallanan, sarsılan, bu ritmin üzerinde şarkılar, türküler mırıldanan bir sözlük. Bu sazlı cazlı sözlük, 70'lerin müziğine toplumsal değişimin ve siyasetin aynasından bakıyor, hayatın akışını müziğin akışında yeniden tartıyor. Adan Z'ye, Abba'dan Zülfü'ye uzanırken, koca on yılın birikimini anılarla, öykülerle, plaklarla dile getiriyor."

90'lı yıllardan itibaren müzik yazarlığının, yayıncılığının en etkili isimlerinden biri olan Derya Bengi neredeyse bu alanın 'bilge kişisi' sayılır. Sanki yıllarca yayımlayıp yönettiği Roll ve başka dergilerde yaptığını şimdi de kitaplarla sürdürüyor. Yani, müziği tüm farklı renkleri ve hikayeleriyle, onu kuşatan kültür ve siyasetle birlikte ele alan, sözü bizzat müzisyene-sanatçıya bırakıp kendisi kenara çekilirken can alıcı olana zarifçe işaret eden bir gazetecilik-yazarlık anlayışı...

Bengi'nin yeni kitabı 'Görececek Günler Var Daha' alfabetik bir belgesel, bir sözlük. Türkiye'nin 10 yılını tarayan Bengi, gazete ve dergi arşivlerinde epey vakit geçirmiş ve neredeyse yarım asır öncesine dair bir belgesel seçki oluşturmuş. Bu belgeselin içinde iz bırakmış şarkılar, şarkıcılar kadar unutulmuş olanlar da var. Toplumsal olaylar, kitaplar, televizyondan sinemaya içinden müzik geçen her şey kitabın kapsama alanında. Tabii ki başrollerde Orhan Gencebay, Cem Karaca, Yılmaz Güney, Ajda Pekkan, Selda Bağcan, Ba-

'Derya Bengi'nin 'sazlı cazlı sözlük' dizisinin son zamanlarda tekrar depreşen nostalji merakımıza hitap eden bir yanı olduğunu da düşünüyorum. Adeta tam da ihtiyaç duyduğumuz anda yetişmiş gibi bu kitaplar. Zamanın acımasızlığı karşısında geçmişin tatlı hatıralarına sarılma refleksimize denk geliyor. Belki biraz da o nedenle belgesel özelliğinin ötesinde duygusal bir tat ve anlam kazanıyorlar.'

rış Manço var. Hepsi bugün de çok iyi bilinen, 70'lerde Türkiye'yi etkilemiş hala etkili isimler. Ama artık hatırlanmayan Anayasa şiiiriyle Şemsi Belli de var bu kitapta ya da herkesin unuttuğu hippie kraliçesi Perihan ve trajik hikayesi de... Mesela Şanar Yurdatapan'ın piyasayı da gözetken bir sol aktivist olarak o dönem ne kadar önemli ve etkili bir figür olduğunu bilmiyorsanız bu kitabı okurken öğreniyorsunuz. Ya da İzzet Öz'ün 70'lerdeki büyük çıkışını fark ediyorsunuz. Derya Bengi bir maddeyi anlatırken pek çok başka şeye de değiniyor. Hem o albümü, ya da kişiyi anlatıyor hem de onu etkileyen dönemin gelişmelerini. Dolayısıyla kitap müzikli bir popüler kültür tarihi olmanın da bir adım ötesine geçip başarılı bir yakın toplumsal tarih çalışması halini alıyor. Seks filmleri furçasının televizyonun sinema izleyicisini azaltmasına karşı bir tepki olduğunu, Ertem Eğilmez'in unutulmaz aile güldürülerinin ve Hababam Sınıfı serisinin ise hepsine karşı bir çare olarak çekilip pek tuttuğunu da mesela, bu kitabı okurken iyice anlıyorsunuz. Ve tabii, Hababam Sınıfı'na damgasını vuran o tatlı şarkıların popüler müziği pek iyi takip edip filmlerine yerleştiren Ertem Eğilmez'in eseri olduğunu da... Kitapta Maraş Olayları da var, 1 Mayıslar da TRT genel müdürleri de var, Deniz Gezmiş de Sevgi Soysal ve Selim İleri de...

Kitap müzik ve sinema yazarlarından çokça yararlanıyor. Böylece büyük çıkış yapan şarkıların, filmlerin kendi döneminde nasıl karşılandığını öğreniyoruz. Kitapta dergi/gazete sayfalarında kaybolmuş pek çok önemli alıntı var. Mesela İsveç'te sürgündeki Zülfü Livaneli'nin Cumhuriyet için yaptığı Abba yazı dizisi gibi. Ya da Hair müzikalini Amerika'da seyreden Zeki Müren'in Hürriyet'te yayımlanan mektubu: "İnsan kendini hiç görmediği bir rüyadan uyanmış hissediyor dışarı çıkınca. (...) Gece yatağıma yattığımda saatlerce uyayamadım. Acaba haklı mıydı tezleri. Acaba mutlu muydular? Mutluluk neydi? İnsan ömrü ne kadardı? Vicdan hürriyeti, bu muydu? Ne arıyorlar, neyi istiyorlardı? Hiçbirine cevap bulamadan renksiz bir uykuda boğulup gittim. Rüya görmek istemiyordum. Gördüklerim bana yeterdi."

Derya Bengi'nin 'sazlı cazlı sözlük' dizisinin son zamanlarda tekrar depreşen nostalji merakımıza hitap eden bir yanı olduğunu da düşünüyorum. Adeta tam da ihtiyaç duyduğumuz anda yetişmiş gibi bu kitaplar. Zamanın acımasızlığı karşısında geçmişin tatlı hatıralarına sarılma refleksimize denk geliyor. Belki biraz da o nedenle belgesel özelliğinin ötesinde duygusal bir tat ve anlam kazanıyorlar. Halının üstüne uzanıp ansiklopedileri karıştıran, ilginç bilgiler ve renkli resimler arasında zamanı unutan o çocuğa tekrar dönüşebiliyor insan; Görececek Günler Var Daha adlı bu nefis kitabı okumaya dalıp gittiği zaman...

DİNLEME LİSTESİ

İçinden sayısız şarkı geçen Görececek Günler Var Daha'dan kişisel bir liste çıkarttım. Spotify'a girmeye gerek yok; eminim pek çoğu daha adını okuduğunuzda zihninizde çalması başlayacak:

- *Waterloo, Abba
- *Batsın Bu Dünya, Orhan Gencebay
- *9. Senfoni, Beethoven
- *1 Mayıs, Cem Karaca
- *İkimiz Bir Fidanız, Tülay
- *Dağlar Dağlar, Barış Manço
- *Ah Bir Zengin Olsam, Cüneyt Gökçer
- *Hoşgör Sen, Ajda Pekkan
- *Kendim Ettim Kendim Buldum, Neşet Ertaş
- *Lambaya Püf De, Barış Manço
- *Melankoli, Nilüfer
- *Tatlı Dillim Güler Yüzlüm, Selda Bağcan
- *Son Verdim Kalbimin İşine, Seyyal Taner
- *Ayağımda Kundura, İbrahim Tatlıses
- *Yağmur, Mine Koşan
- *Zühtü, Bedia Akartürk
- *Yarın, Ali Rıza Binboğa
- *Atlının Türküsü, Zülfü Livaneli

70'li Yıllarda Türkiye: Sazlı Cazlı Sözlük – “Görececek günler var daha”, Derya Bengi, Yapı Kredi Yayınları, 2018

**Uzak Doğulu filozoflar da var
kadınlar da!**

Emek Erez

Martin Cohen'in, Ayrıntı Yayınları tarafından, Selin Akkuytun ve Mustafa Yalçinkaya çevirisi ile basılan, "Felsefi Masallar" adlı kitap, pek çok felsefeciden biraz "alaycı" bir üslupla bahsederken, kafamızda epey soru oluşturuyor. Sanıyorum yazarın amacı, "kutsallaştırılmış" filozofları o mertebeye taşıyan anlayışlara, felsefeyi sadece erkeklerin işi olarak görenlere, felsefe tarihi yazımını sorgulatmak...

Filozoflar üzerine düşününce üzerimize bir ağırlık çöker. Bu durum bize okul yaşamımızda verilen felsefe eğitimiyle (bildiğim kadarıyla artık bu bile yok) ilgili olduğu kadar kafamızda oluşturulan filozof algısıyla ilgili belki de. Felsefe denilince de anlaşılmasın, metinler gelir akla, kavranamayan, kıvrandıran düşünceler; kavramlar, açıklamalar, içerisinde boğulacakmış gibi hissettiren anlatılar. Bu felsefeye yüklenen anlam ile ilgili olabilir, felsefe üzerine düşünmek, onun üzerinden anlama çabası geliştirmek zora teşebbüs gibi ama pek çok açıdan da önemli. O nedenle derdimiz felsefeyle değil elbette neden böyle düşünüyoruz, hissediyoruz, bu algı nasıl oluştu üzerine kafa yormak.

Martin Cohen'in, Ayrıntı Yayınları tarafından, Selin Akkuytun ve Mustafa Yalçinkaya çevirisi ile basılan, "Felsefi Masallar" adlı kitabı, başlangıçta yukarıda bahsettiklerimizi düşündürüyor ancak ayrıntılarına odaklandıkça çok daha fazlasıyla karşılaşıyorsunuz. Cohen metinde, pek çok felsefeciden biraz "alaycı" bir üslupla bahsederken, kafamızda epey soru oluşturuyor. Sanıyorum yazarın amacı, "kutsallaştırılmış" filozofları o mertebeye taşıyan anlayışlara, felsefeyi sadece erkeklerin işi olarak görenlere, doğuyu yok sayanlara dair bir tartışma başlatmak ve bu anlamda, felsefe tarihi yazımını sorgulatmak. Uzun zamandır felsefi tartışmaları meşgul eden öğretiler ile ilgili "ya öyle değilse" kuşkusu oluşturmak.

Kendisinin kitaba dair söyledikleri bahsetmeye çalıştığımızı biraz daha anlaşılır kılacak: "Bu, büyük felsefi masalı derleyen, çözümleyen ve nakleden bir kitap. Her ne kadar 'titizlikle doğru' olmaya çalışsam da, felsefe şöyle dursun filozoflar üzerine bile, uzmanlarının ve önde gelen kişilerin bizi inandırmaya çalıştığından çok daha az fikir birliği vardır ve son tahlilde bu kitaptaki hiçbir şey eleştirilmez değildir. Bu kitap daha ziyade yeni tartışmalar başlatma ve 'kodamanlar'ın dayatmaktan hoşlandığı yargıları sorgulama girişimidir. Başka bir deyişle, bir tür alternatif felsefe tarihidir; felsefenin kendisine uygulanan felsefi bir yaklaşım." Yazar, böylece bize büyük anlatıların kahramanlarına başka bir gözle yaklaşma imkânı sunuyor.

'Bu kitap daha ziyade yeni tartışmalar başlatma ve 'kodamanlar'ın dayatmaktan hoşlandığı yargıları sorgulama girişimidir. Başka bir deyişle, bir tür alternatif felsefe tarihidir; felsefenin kendisine uygulanan felsefi bir yaklaşım.' Yazar, böylece bize büyük anlatıların kahramanlarına başka bir gözle yaklaşma imkânı sunuyor.'

“Felsefi Masallar” eleştirel bir felsefi metin olarak tanımlanabilir. Ancak yazarın da belirttiği gibi; bir “kodaman” dayatmayan, her düşüncenin dayandığı bir nokta olduğunu gösteren, kabul gören pek çok felsefi düşüncenin arkasında yatabilecek sebepleri, rivayet olabilecek ama felsefi metin statüsü kazanmış fikirleri, düşünürlerin yaşamını da işin içine katarak tartışması nedeniyle, diğer metinlerden biraz ayrılıyor bana göre. Ayrıca, unutturulmuş filozofların sözünü görünür kılan ve verili tarihi aşındırma çabası içeren bir metinle de karşı karşıya olduğumuzu söyleyebiliriz. Bu bir bakıma filozofları yerleştirdikleri tahttan indirip sandalyeye oturtmak, “sıradan insan” kategorisinde değerlendirmek gibi bile düşünülebilir. Onlar da insandı ve bu nedenle tüm o teoriler kusurlu yanlar içerebilir, filozof bile olsalar yaptıkları hatalar nedeniyle, bize fayda kadar zarar da vermiş olabilirler. Cohen’in kendi cümleleriyle anlatırsak mesele, “felsefenin çok daha müşterek bir süreç olması ve bilgiyi hiyerarşik olarak (kendilerini her zaman tepeye yakın bir yerde) inşa etmek isteyenlerin bilinmesini istediğinden çok daha incelikli olmasıdır. Asıl mesele şudur: Filozoflar kendilerince harika ama aynı zamanda çok da sıradan olabilirler. Asıl mesele, filozofların da tıpkı sizin ve benim gibi insan olmalarıdır.”

HANGİ SOKRATES?

Martin Cohen, “Felsefi Masallar”da çok fazla filozofu ele alıyor, antiklerden, Orta Çağ felsefesine, modern felsefeye, idealistlere, romantiklere ve günümüz felsefesine doğru bir yolculuğa çıkarıyor bizi. Düşünürler hakkında küçük portreler sunup sonra masal kısmında felsefecilerle ilgili hikâyelerden bahsedip, onların nasıl söyleme dönüştüğünden bahsediyor. Bunlar anladığım kadarıyla bu düşünürler hakkında çok fazla dile getirilmeyen anlatılar.

Örneğin; hikâyeye göre dogmatik Sokrates’in genç ve naif şair Platon’a şiire duyduğu gençlik hevesini yıkıp atma talimatı vermesi veya tam bir gün bir gece bir yerde mihlanıp kalması ve diğerlerinin onun orada ne kadar süre kalacağını görmek ve üzerine iddiaya girmek için minderlerini getirmeleri gibi sahneler. Cohen, Sokrates hakkındaki anlatıların yazarların kendi tercihleriyle ortaya çıktığını düşünüyor. Ama elbette onun üzerinde asıl Platon’un gölgesi var, o bize idealist bir felsefe idolü ve ustası modeli sunuyor. Daha önce de söz ettiğimiz gibi, Cohen’in yapmaya çalıştığı bu düşünürlere dair kuşku tohumları ekmek. Bu nedenle Platon’un diyaloglarından örnekler sunuyor ve kafamızda şöyle bir düşünce oluşuyor Sokrates bunlardan biri mi hangisi?

Cohen örneklediğimiz Sokrates gibi, Platon’dan, Spinoza’ya,

‘Cohen, Sokrates hakkındaki anlatıların yazarların kendi tercihleriyle ortaya çıktığını düşünüyor. Ama elbette onun üzerinde asıl Platon’un gölgesi var, o bize idealist bir felsefe idolü ve ustası modeli sunuyor. Daha önce de söz ettiğimiz gibi, Cohen’in yapmaya çalıştığı bu düşünürlere dair kuşku tohumları ekmek. Bu nedenle Platon’un diyaloglarından örnekler sunuyor ve kafamızda şöyle bir düşünce oluşuyor Sokrates bunlardan biri mi hangisi?’

Derrida'ya, Marks'tan, Sartre'a kadar pek çok düşünürün felsefesini aynı yöntemle ele alıyor, yaşamlarına veya düşüncelerindeki çelişkili olabilecek yanlara dikkat çekiyor.

LAO TZU HIÇLIĞE DÖNÜŞÜYOR

“Tao Te Ching”in yazarı olarak kabul edilen Lao Tzu hakkında anlatılar, onu bazen hiç yaşamamış olarak düşünmemize bazen de ölümsüz bir peygamber olduğuna inanmamıza vesile olabiliyor. Kısacası onun hakkında anlatılanlar genellikle efsanevi bir tat bırakıyor. Ama Lao Tzu hakkında önemli bir şey daha var ki o da kendi topraklarını düşünceleriyle bu denli etkilemiş olmasına rağmen Cohen'in işaret ettiği gibi; “Batı'da yazılmış felsefe ansiklopedilerinin veya sözlüklerinin birçoğunda bir türlü yer edinmemiş olması.”

Oysa Lao Tzu'nun “Tao Te Ching”i Ursula K. Le Guin'in bir söyleşisinde belirttiği gibi: “Seksen iki kısa şiirden oluşan tüm hayatınız boyunca kafanızda evirip çevireceğiniz, sizi geliştirmeyi asla bırakmayacak türden şeyler” içerir. Ayrıca, beden ruh bütünlüğünü savunan, dünyaya, insana, yöneticilere, barışa, toprağa, doğaya dair, dünyada sözü daimi olarak anlamlı bir yere konumlanabilecek bir metin. Ancak genel felsefi söylem tarafından yok sayılırken, Cohen'in deyişiyle “hiçliğe dönüşüyor”. Elbette bunun tüm tarih yazımları gibi felsefe tarihi yazımının da Batı eksenli olması ile çok yakından ilişkisi var. Tao Te Ching de bu bakış açısından dolayı kanonun dışına itilmiş bir metin ve Cohen'in dikkat çekmek istediği de bu sanıyorum.

ARISTOTELES, KALP SADECE ERKEKLERİN GÖĞSÜNDE ATAR

Peki, üzerlerine onlarca metin yazılan, yıllarca tartışılan filozofların dünyaya hep iyiliği mi dokundu? Bu soruya kitap üzerinden baktığımızda pek de öyle görünmüyor. Örneğin; Aristoteles, bitkileri bir hiyerarşi içerisinde düzenlemeye çalışırken, hatalı olarak bitkilerin eşeyli ürediklerini açıklayan ve insanlarda bilinç merkezinin kalp olduğunu onun da sadece erkeklerin göğsünde attığını söyleyen bir filozof. Ayrıca bitkilerin ve hayvanların sadece insanların kullanımı için olduğunu da düşünüyor. Onun doğayı gözlemleyerek her şeyi tanımlama ve kanıtlama düşüncesi aslında dünyaya yarar kadar zarar da getiriyor.

Öyle ki Karl Popper bu durumu şöyle ifade ediyor: “Aristotelesçi tanım yöntemi kullanıldığı sürece her disiplin boş bir lafazanlıkla ve kısır bir skolastisizmde mahkûm kaldı ve çeşitli bilimlerin ne derece ilerleme kaydedebileceği tam da bu özcü yöntemden ne derece kurtulabildiğine bağlıydı, dersek Aristote-

'Aristoteles, bitkileri bir hiyerarşi içerisinde düzenlemeye çalışırken, hatalı olarak bitkilerin eşeyli ürediklerini açıklayan ve insanlarda bilinç merkezinin kalp olduğunu onun da sadece erkeklerin göğsünde attığını söyleyen bir filozof. Ayrıca bitkilerin ve hayvanların sadece insanların kullanımı için olduğunu da düşünüyor. Onun doğayı gözlemleyerek her şeyi tanımlama ve kanıtlama düşüncesi aslında dünyaya yarar kadar zarar da getiriyor.'

les'ten bu yana düşüncenin gelişimini özetlemiş oluruz.”

Kısacası, yine başa dönüyoruz felsefeciler de insan ve fikirleri üzerinde çokça durmak, başka şeyleri düşünmenin önüne geçebiliyor. Popper bu nedenle, “Aristoteles’in tanımlardaki ısrarının ilk olarak boş “skolastik” kılı kırk yarmalara yol açtığını, üstelik daha kötüsü akla duyulan hayal kırıklığını (akıl ayrı bir tartışma konusu olsa da) doğurduğunu söyler” diyor Cohen. Elbette Aristoteles düşüncesi üzerine pek çok eleştirel metin var ve felsefe metinlerinin hükümranlılığı da zaten bence onlara karşı eleştirel bir düşünce geliştirmekle daha anlamlı hâle geliyor ve de gelecek.

ERİL OLANI AŞINDIRMAK

“Felsefi Masallar” bize dünya düşüncesinin oluşmasında katkıları yadsınamayacak düşünürler hakkında epey bilgi veriyor. Ancak benim açımdan bu kitabı değerli kılan unutulmuş veya unutturulmuş kadın filozoflara da yer vererek tarih yazımının genellikle dışarıda bıraktığı bu isimleri de anlatısına taşıması ve eril olanı aşındırma çabası. Bu anlamda metin, ismini diğerlerine göre daha fazla duymuş olabileceğimiz Hypatia’dan, Platon’un akıl hocası olarak bilinen Diotima’ya, Sofist hareketin önemli isimlerinden Aspasia’ya, doğa ve ahlâk felsefecisi Arete’ye kadar belki isimlerini ilk kez duymuş olabileceğimiz kadın filozofların sözünü de bize getiriyor.

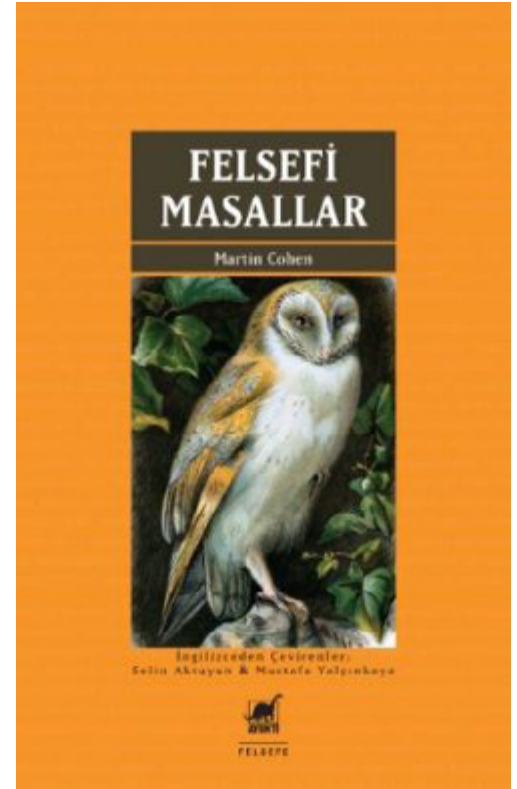
Örneğin: Hipparkhia bu bahsedilenler içerisinde ilginç bir sima olarak karşımıza çıkıyor. Onun hakkında şöyle bahsediliyor: “Dikkate değer bir mirası elinin tersiyle itmiş olan kinik filozof Krates uğruna, mezheplerinin öğretilerini yayan bir çift gezgin filozof olmak için ailesine meydan okudu. Onun hakkındaki en ilginç nokta, görünüşte “doğaya göre” yaşama yükümlülüğünü çok ciddiye almasıydı, örneğin kocasıyla

‘Hipparkhia hakkında daha çok bilmek güzel olurdu gerçekten, doğaya uygun yaşama fikri, kocasıyla eşit konuşması dönemi düşünüldüğünde, onu merak etmemiz için yeterli sebepler ve Cohen’in söylediği gibi: “Hippi kelimesini ondan almalıydık. Ama ne yazık ki öyle değil”.’

toplum içinde bir eşiti olarak konuşuyordu, ayrıca Anthologia Palatina'nın III. kitabında kıyafetlerini süslemeyi ya da ayaklarına bir şey giymeyi veya makyaj yapmayı reddettiği söylenir... Onun felsefesi 'doğal olmayan utanılasıdır' şeklinde özetlenmiştir." Hipparkhia hakkında daha çok bilmek güzel olurdu gerçekten, doğaya uygun yaşama fikri, kocasıyla eşit konuşması dönemi düşünüldüğünde, onu merak etmemiz için yeterli sebepler ve Cohen'in söylediği gibi: "Hippi kelimesini ondan almalıydık. Ama ne yazık ki öyle değil".

Burada bahsedilen kadın filozoflarının sözünün, felsefe tarihi yazımlarında yer edememesi, İrigaray'ın felsefi sözün erkekler arasında bir hakikat diyaloguna dönüşmesi bahsini anımsatıyor. Ona göre: "Öğretisine genellikle "derim ki" sözcüğüyle başlayan bu usta, demek ki, hakikati kendi konuşmasıyla garanti altına aldığını ve çırağın "der ki" ya da "dedi ki" şeklinde tartışarak, aynı söylemi tekrarlaması gerektiğini düşünür. Böylece hakikat, kalıtımsal ve hiyerarşik yolla, tıpkı bir babadan oğula geçtiği gibi, erkekler arasında ustadan çırağa geçer" (2014: 13). Cohen'in bahsettikleri İrigaray'ın bu cümleleri üzerine tekrar düşündürüyor bana kalırsa. Felsefi gelenek hakikati, erkekler arasında hiyerarşik bir şekilde devreden söze dönüştürür oysa tarihin her döneminde, yukarıdaki örneklerde de gördüğümüz gibi kadınlar var hem de çok daha radikal fikirleriyle, bu nedenle sözleri daha fazla ulaşıydu nasıl olurdu diye düşünmemek imkânsız.

Martin Cohen "Felsefi Masallar"da alternatif bir felsefe tarihi ortaya koymaya çalışıyor. Hikâyelerin, uydurmaların peşine düşüyor. Kim neden dışarıda bırakılıyor, kimin fikirlerinin neden önemli ve öncelikli, kimin fikirleri "hiç"e dönüşüyor neden? Gibi sorular soruyor ve cevaplar bulmaya çalışıyor. Yazarın kesinlikli sonuçlara varmak, felsefe üzerine bir yıkım gerçekleştirmek gibi bir çabası yok. O bir tartışma başlatmak veya klasik felsefi metinleri başka açılarla ele almak gibi bir düşünceyle yola çıkıyor. Kendi deyimiyle bu felsefi Pantheon'u biraz "iteleme" girişimi ve yeni birkaç simayı felsefe tarihi yazımına katma isteği ve bence bu anlamda çabası görülmeyi hak ediyor.

Felsefi Masallar, Martin Cohen, çev. Mustafa Yalçinkaya ve Selin Aktuyun, syf. 352, Ayrıntı Yayınları, 2018.

Le Guin Söyleşisi İçin Bknz: Notos, 66. Sayı, s.53.

İrigaray, L. (2014), "Başlangıçta Kadın Vardı", (Çev. İlnur Özallı, Melike Odabaş), İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

‘Aykırı’yla ‘standart’ın yüzleşmesi: ‘Tümünü Görüntüle’

Tamer Gülbek, her ne kadar doksanlı yılların sonunda şiir yayımlamaya başlamış olsa da dönemsel bir ayırım yapılacaksa, milenyum şairidir. Kitabın adı da aslında bu görüşü destekler niteliktedir. Teknolojik gelişmelerle birlikte dilde yeni sözcükler, yeni kavramlar, deyişler ortaya çıkıyor. Gülbek’in kitabına adını veren tabir de öyle. Milenyum Çağı teknolojisiyle dile giren bir tabir “tümünü görüntülemek”. Tamer Gülbek, dildeki bu yeni filizlenen sözcüklerden, tabirlerden ustaca yararlanıyor.

Milenyumdan itibaren modern Türkçe şiirde beliren kırılmanın, büsbütün bir kopuş oluşturmasa da hatırı sayılır bir farklılık yarattığını söyleyebiliriz. Şiirin lirik yapısının bozumu, sökümü bu dönemde daha da arttı. Anti lirik şiirin dikkate değer bir pratiği ve deneyimi oldu. Bununla birlikte yirmi yılı bulan süreçte önemli bir savrulmaya, şiirden uzaklaşmaya, şiirsiz metinlerin şiir olarak onay almasına da tanık olduk, oluyoruz. Şiirde de kısa süreli modalar söz konusu. Postmodern zamanların ortamına uygun olarak bir arada düşünülmesi imkânsız birçok şey aynı anda tezahür edebiliyor. Çok parçalılık her şeye olduğu gibi şiire de, dile de, söze de egemen olmuş durumda. Bir yandan şiir kolay iş olarak görünüyor, ama aslında bu amorf, her şeyin her şey olabildiği, aslının kayb olduğu, taklitlerin gerçeğin yerini al-

Enver Topaloğlu

dığı yüzer-gezer ortamda en zor şey şiir yazmak. Şiire, şiirin değerlerine bağlı yapıtlar ortaya çıkarmak... Şiirin şiir olarak değişmesi, dönüşmesi, gelişmesi başka bir şey. Şiirin ölümü anlamına gelen çanına ot tıkanması başka bir şey... Şu da bir gerçek ki ancak şiirin kendi diyalektiği, kendi diyalekti içerisinde değişime, yenilenmeye katkıda bulunan yapıtlar şiirin geleceğinde var olabilir.

'MİLENYUM ŞAİRİ' TAMER GÜLBEK

Lirik şiirdeki kırılmaya öncülük eden ve "milenyum şairi" olarak tanımlayabileceğimiz isimlerden biri de Tamer Gülbek. 1965 doğumlu Gülbek, 1998 yılında Varlık'ta çıkan ilk şiirinden bu yana başta dergi ve fanzinler olmak üzere değişik mecralarda yapıtlarıyla yer alan bir isim. Tamer Gülbek'in son kitabı "Tümünü Görüntüle" adıyla okurla buluştu. Şairin daha önce yayımlanan dört şiir kitabı bulunuyor: "Zeytin" (2008), "Suda Tuhaf Hareketler" (2009), "Güven Park" (2010), "Yabancı Dil" (2013).

"Tümünü Görüntüle" Gülbek'in son beş yıllık dönemde yazılan şiirlerini içeriyor ve değişik başlıklar altında tek bölümden oluşuyor. Kitapta otuz altı şiir yer alıyor. "Tümünü Görüntüle" yeni bir yayınevi olan Dünyadan Çıkış yayınlarının okurla buluştuğu on üçüncü şiir kitabı.

Tamer Gülbek, her ne kadar doksanlı yılların sonunda şiir yayımlamaya başlamış olsa da dönemsel bir ayrım yapılabilecekse, milenyum şairidir. Kitabın adı da aslında bu görüşü destekler niteliktedir. Teknolojik gelişmelerle birlikte dilde yeni sözcükler, yeni kavramlar, deyişler ortaya çıkıyor. Gülbek'in kitabına adını veren tabir de öyle. Milenyum Çağı teknolojisiyle dile giren bir tabir "tümünü görüntülemek". Tamer Gülbek, dildeki bu yeni filizlenen sözcüklerden, tabirlerden ustaca yararlanıyor. Bununla birlikte şairin dilsel kaynağının bir hayli geniş olduğunu görüyoruz. Kitabın ilk şiiri "Hava" başlığını taşıyor. O şiirden bir parça okuyalım:

Yay içinde yaylar yanıp sönmedeler
Kümüs kümülüs durmadan indiriyor
Bir güneş çıkar gibi kelleşen bölgeden
İzleyen günler nelere gebe

Rüzgâr oku boku bokuna yeri gösteriyor
Hava dönüyor durumuyla beraber

Kulaklarımda bir akın
Hava çok yüklü
Aklım her zamankinden yere yakın

'Anlam daralmasına uğramış, yıpranmış, yorulmuş, içeriksizleşmiş, etkisini kaybetmiş sözcüklerin deneyimli şairlerin yapıtlarında şiirsel bir dokunuşla onarıldığına, dirildiğine, tazelik kazandığına tanık oluruz. O dokunuş dil becerisinin, şairlik hünerinin kendini gösterdiği ana işaret eder. Tamer Gülbek'in dille, sözcüklerle ilişkisinde de bu becerinin, hünerin ortaya çıktığını görüyoruz.'

Kılgısal gerçeklik yani zaman
Azmış
Yüzüme vuruyor köksüzlüğü.

Kitabı geçmişine ithaf etmiş Tamer Gülbek. Bunun ne anlama geldiği şiirler okunup sayfalar çevrildikçe daha da açığa çıkıyor. Geçmiş muhasebesinden çok geçmişle yüzleşme, zaman zaman özeleştiriyi de getiren bir yüzleşme söz konusu. "Tümünü Görüntüle" için aslında bir "yüzleşme" kitabı da diyebiliriz. "Uzun Bir Ara" başlıklı şiirden bir bölüm okuyalım:

Uzun bir aradan sonra açıklıyorum
O eski sömürgece yaşandı bunların hepsi
Nehirler kan taşıdı gece gündüz
Kollarıyla bacakları yer değiştirdi ölü maceranın
Kasıldın kaldın terle kanla uyandın geceleri
Ölümün yapışkan telâşını taşıdın sırtında

Uzun bir aradan sonra suçluyorum
Oyuncak sandın başkalarının rejimini
Herkes aynı kuşa inanmazdı bilemedin
Başkasının zinasıydı senin eğlencen
Demokrasi ve barış geçer akçe değildi orda
Faili meçhuller vaka-i adiyeden

Geldin gördün yendin ve yenildin
Başkaları ödedi yenilginin bedelini
O çok iyi tanıdığını sandıkların
Uzun sürdü başka hayatları anlamaman
Takas ettin kendi kurtuluşunu
Kurtarmaya geldiğin hayatlarla.

Anlam daralmasına uğramış, yıpranmış, yorulmuş, içeriksizleşmiş, etkisini kaybetmiş sözcüklerin deneyimli şairlerin yapıtlarında şiirsel bir dokunuşla onarıldığına, dirildiğine, tazelik kazandığına tanık oluruz. O dokunuş dil becerisinin, şairlik hünerinin kendini gösterdiği ana işaret eder. Tamer Gülbek'in dille, sözcüklerle ilişkisinde de bu becerinin, hünerin ortaya çıktığını görüyoruz. Şu dizeler "Kaset" başlıklı şiirden:

Son gidişimde bir park vardı enikonu
Ve dizi çekiyorlardı silâhlı milâhlı
Park adını Haziran direnişinden almıştı

Çocuğun muhakkak bir derdi vardı bu kesin
Saçının dalgaları kadar yeniydi sürdürdüğü dalga

Ben her zamanki gibi senden yola çıkıyordum
Ve çok değişik limanlarda soluklanıyordum
Üstümdeki melekler kanatlarını döküyordu hafiften

Şair geçmişle, yaşadıklarıyla, acıları, sevinçleri, mutlulukları ve mutsuzluklarıyla yüzleşmek amacıyla günlük yaşamın içinden bazı anların, durumların, olayların “tümünü görüntülüyor” ve şiirin diline çevirerek aktarıyor. Köksüzlüğüne kök arıyor. Ya da köksüzlüğünü iyice kanıtıyor diyebiliriz. “Yapakalmak” şiirinin son bölümünü okuyalım:

Babalar gününde kayınpederi
Ziyaret ettik dün

Bir eksikliği bir başka eksiklik
Kapatır her zaman
Gibi bir yargıda bulunmak istemem
Çünkü yargılar yanıltır

Bu da bir yargı madem
Yazakalıyorum.

Şiir uyuyan sözcükleri yeri geldiğinde uyandırmakla kalmaz. Sıradan bir anın, durumun şiire sıçratılması için uyuyan bir sözcüğün uyanışını kullanabilir.

Tamer Gülbek kitabında bir araya getirdiği şiirlerde günlük yaşantıdan bazı olayların, durumların, anların ortaya çıkardığı gülünçlükleri, gariplikleri, acizlikleri, kendi halinde yuvarlanıp gitme hallerini de yakın plana alıyor. “Kaygı Oyunu” başlıklı şiirden bir betik aktaralım:

Tercüme Türkçesiyle söylemek gerekirse ki gerekiyor burada
Bilirsin, biraz kilolu olanlar çok denize girmez
Genelde şortlu ve tişörtlü güneşlenirler
Yıllar sonra anlayacağım bir gerçek
Ama yüzünden fışkıran Belgin ve Türkân değerdi buna

GÖZÜ KARA ŞAİR...

Tamer Gülbek için gözü hayli kara bir şair diyebiliriz. Bu gözü karalığın da etkisi olsa gerek, şiirlerde de bir ‘kara’lık söz konusu... Ancak onun “kara”lığı şiiri kaosa sürüklemiyor. “Kara”lık daha çok şiir aklının işletiliş biçiminde; duygunun, düşüncenin, duyarlılığın ortaya çıkışında, dile getirilişinde kendisini gösteriyor. Paylaşacağımız betikler “Rağmen” başlıklı şiirden:

Sonra Hırkalı Şarkıcı'nın yaşam öyküsünü izledim
Onun zamanında da her gün birilerini öldürüyorlardı
O kendisini öldürmeyi tercih etti
Güzel ve bunalımlı bir insandı hepimiz gibi
Savruluşların insanıydı ve Volvo'ların
Sarışın bir patronu vardı

'...Ancak onun “kara”lığı
şiiri kaosa sürüklemiyor.
“Kara”lık daha çok şiir
aklının işletiliş biçiminde;
duygunun, düşüncenin,
duyarlılığın ortaya
çıkışında, dile getirilişinde
kendisini gösteriyor. '

Bir ülkenin bir yerleri kanıyordu pansuman yapan yoktu
Birçok ülkenin bir yerleri kanıyordu
Biz ülkelere değil kendimize pansuman yapıyorduk

“Tümünü Görüntüle”, bir yanıyla şairin geçmişiyle yüzleştiği şiirleri bir araya getiriyor, ama bir yanıyla da hayatı şiirle kanırtan protest bir tavır sunuyor. İşte “Sivil” başlıklı şiirden bir üçlük:

Çek elini sivil kardeş
Elin benimsemediğim
Aidiyetimi ispata zorluyor

Kitabın, şiirlerin, metnin sesi diyebileceğimiz iç sesindeki heavy metal ton bir hayli dikkat çekiyor... Modern Türkçe şiir birçok yönden ele alınmış olmasına karşın şiir ve müzik ilişkisi yeterli kadar incelenmiştir diyemeyiz. Oysa metin olarak şiirin iç sesinin sorunsallaştırılması son derece önemlidir. Bu konuda modern Türkçe şiirde Ece Ayhan'ın kendi şiiriyle ilgili “atonal” tanımlaması dışında pek bir şey yoktur diyebiliriz. Oysa örneğin Debussy'nin müziğiyle simbolist şiir arasındaki ilişkiye benzer bir ilişkiyi sergileyecek bir incelemeden öğreneceğimiz çok şey olabilir... Modern Türkçe şiirdeki sesler merak etmeye değer diye düşünüyoruz. “Tümünü Görüntüle”nin iç sesine, kitabın müziğine örnek oluşturacak özellikler taşıdığı kanısıyla “Naif” başlıklı şiirden bir bölüm aktarıyoruz:

Nasıl düştün buralara'nın çağdaş versiyonu
Yine fazla kaçırmışım vicdanı
İyi davranıyorum bana seni anlatıyor
Senin beni çok sevdiğini anlatıyor
Ve kızarmış alnından püsküren lavları

Zamanlamada hiçbir zaman iyi olmadın
Yazlık istiyorsun suçlanıyorsun
Kucağımdan sazlıkların arasına yuvarlanışın
Asitli bir iyiliği yutmaya zorlanışın
Sahte merhamet ve acınası kibarlık
Seni zorlayanlar aslında bunlar ve bunlar

Sana anahtar yok çünkü kabarıyorsun
Çünkü lâf dönüp dolaşıp ona gelecek
Mahallenin kızları mı, mahalle mi kaldı
Okullar yıkıldı şeytan tepesi yandı
Şimdi yine herkes herkesi öldürüyor
Şimdi yine yaniyor dağlar ve şehirler

Tamer Gülbek'in kitabı bize şiirden ödün vermeden şairin hem

özgün, hem de yeni bir ses, söz üretebilmesinin nasıl mümkün olabileceğini de gösteriyor. Şu bölümler “Tren Kalkmadan Önce” başlıklı şiirden:

Etkisiz bir gecenin sabahında
Taksicinin hafifseyen bakışları
Ve yaşlandıran yorumlarıyla
Büyük bir sırtı aşarak
Ve Boğaz’ın kenarına inerek
Yola koyulmak üzere olan bir kafiye
Son kişi olarak eklenerek

Etkisiz bir gecenin sabahında
Geç kalkmak ve geç kalmaktan dolayı
En çetin yüzleşmelere hazırlanırken
Karşılaştığım o sevecen soğukkanlılık

Tren kalkmadan önce
İnsanlıktan aldığım ibret.

Tamer Gülbek’in tema olarak odağına “aykırıyla standart” arasındaki yüzleşmeyi ve bundan doğan gerilimi alan şiirlerini bir araya getiren yapıtı kitaplıkların, kütüphanelerin şiir raflarında kalıcı olacak nitelikte. Yazımızı “Eski Ahit Modernistleri” başlıklı şiirden bir bölümle bitirelim:

Vurdumduymazlığı yangınla eşleştiriyorsun
Bananecilik sana yakışmıyor
Okumuş adamsın
O dediğin teknoloji eskiyeli çok oldu
Artık bir yabancı dili bildiğinle övündüğünü
O yabancı dili Türkçe okunuşuyla yazsan bile
Saklayamıyorsun
Modası çoktan geçti
Metalci imgelerinin
Metalin ateşi kesemediğini biliyoruz artık

Yüksek sesle değil de daha çok göze hitap eden optik şiirler toplamı olmasına karşın eleştirinin, ironinin, çatışmanın yarattığı enerji temposunu yükseltiyor “Tümünü Görüntüle”nin.

Özellikle şiir okurunun dikkatine sunuyoruz...

Tümünü Görüntüle, Tamer Gülbek,
Dünyadan Çıkış Yayınları, 2019.

ETKİNLİK

IVANOV

16 Ocak 2019

Saat: 20:30

DasDas,
İstanbul**GÖKSEL**

18 Ocak 2019

Saat: 22:30

Dorock XL Beşiktaş,
İstanbul**HUNILILER**

19 Ocak 2019

Saat: 20:30

artısahne Mecidiyeköy,
İstanbul**THE TRUTH-
GERÇEK**

24 Ocak 2019

Saat: 20:30

Zorlu PSM Turkcell
Sahnesi,
İstanbul

ETKİNLİK

EMPATOPYA

28 Ocak 2019

Saat: 20:30

KKM Gönül Ülkü ve
Gazanfer Özcan Sahnesi,
İstanbul

HEP SONRADAN

27 Şubat 2019

Saat: 20:30

UNIQ Hall,
İstanbul

KENAN DOĞULU

02 Mart 2019

Saat: 21:00

Volkswagen Arena,
İstanbul

SILA

09 Mart 2019

Saat: 21:00

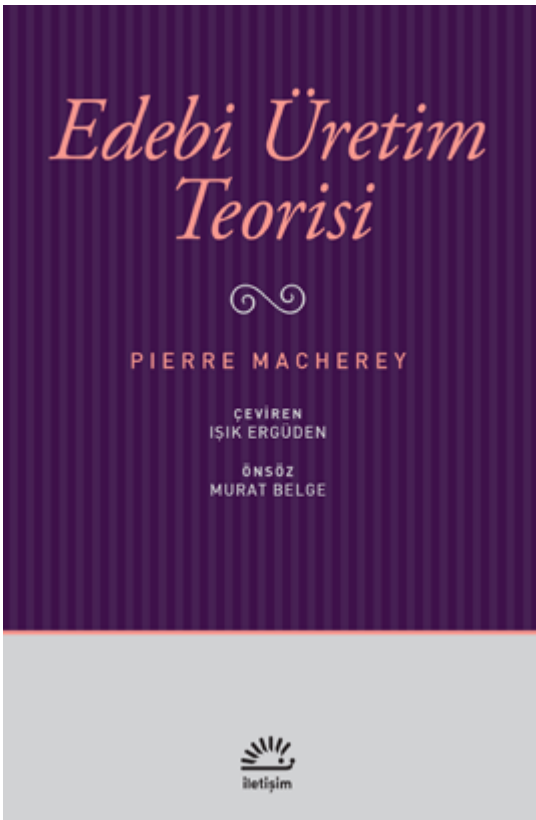
Volkswagen Arena,
İstanbul

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Yalan Satıcısı

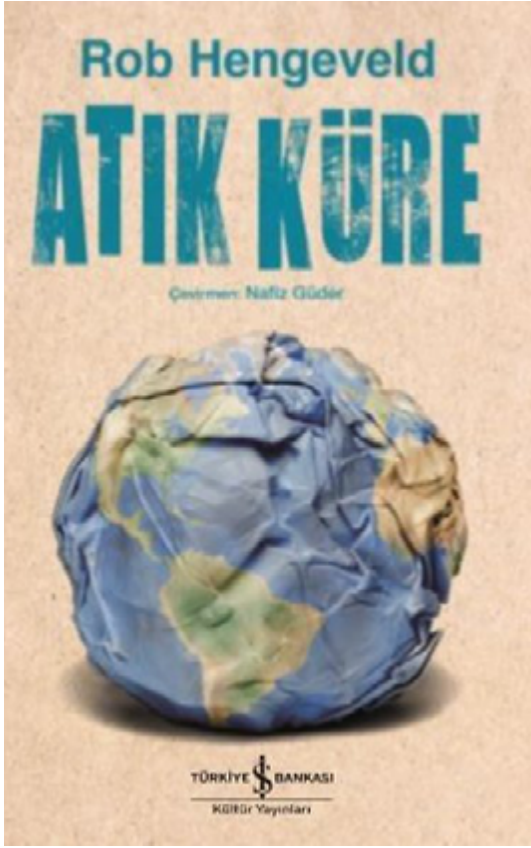
Yazar: **Attilâ Şenkon**
 Yayınevi: **İletişim Yayınları**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **119**

Edebi Üretim Teorisi

Yazar: **Pierre Macherey**
 Çevirmen: **İşık Ergüden**
 Yayınevi: **İletişim Yayınları**
 Baskı Sayısı: **1. Basım**
 Sayfa Sayısı: **342**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Atık Küre

Yazar: Rob Hengeveld

Yayınevi: İş Bankası Kültür Yayınları

Baskı Sayısı : 1. Basım

Sayfa Sayısı : 480

Arkeoloji: Tarihin ve Kültürün Yapılandırılması

Derleyen: Ayşe Boren

Yayınevi: İletişim Yayınları

Baskı Sayısı: 1. Basım

Sayfa Sayısı: 205

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Sinestezi

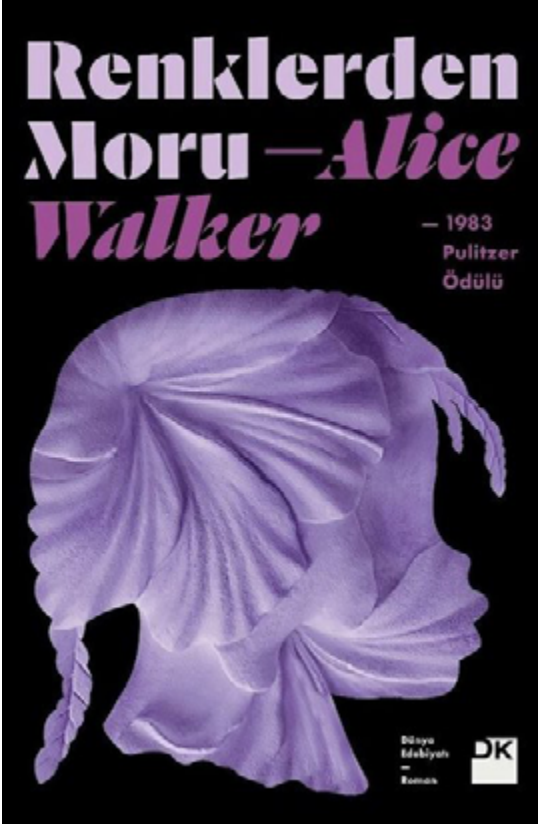
Yazar: Sarah J. Harris
Yayınevi: Panama Yayıncılık
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 464

Bir Taşra Köpeği

Yazar: Akın Aksu
Yayınevi: Doğan Kitap
Baskı Sayısı: 1. Basım
Sayfa Sayısı: 256

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Renklerden Moru

Yazar: Alice Walker

Çevirmen: Senem Karagözoğlu , Aytaç Özgören

Yayınevi: Doğan Kitap

Baskı Sayısı : 1. Basım

Sayfa Sayısı : 288

Hayatım Kazım Karabekir

Hazırlayan: Erhan Çifci

Yayınevi: Kronik Kitap

Baskı Sayısı: 1. Basım

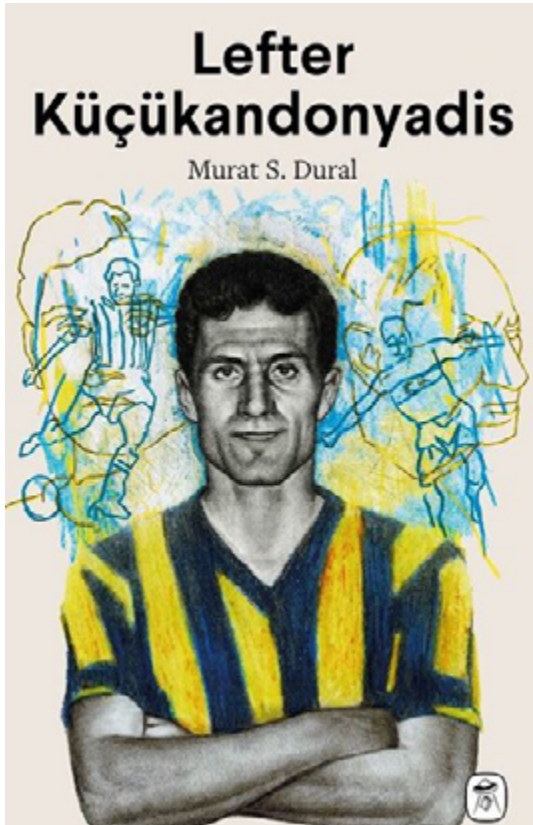
Sayfa Sayısı: 368

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Aile Sözlüğü

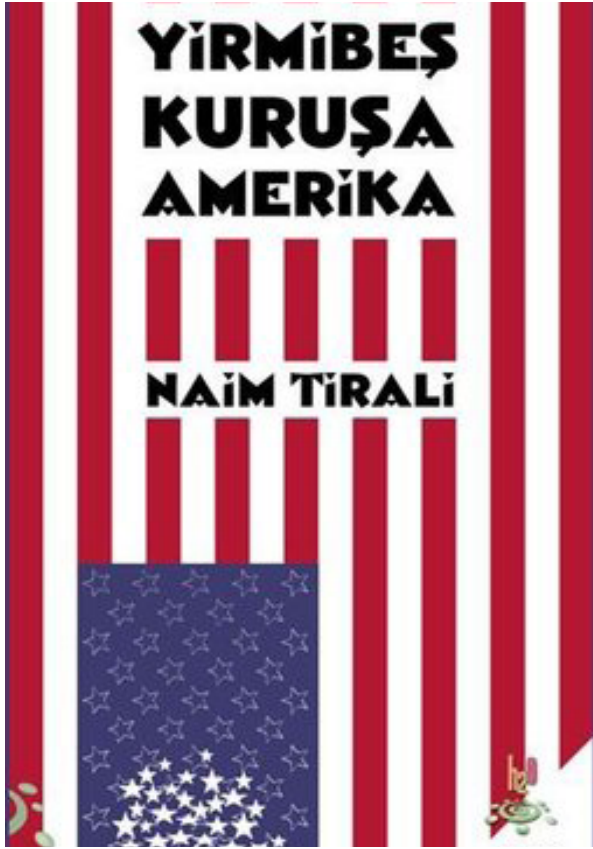
Yazar: Natalia Ginzburg
Yayınevi: Kırmızı Kedi Yayınları
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 248

Lefter Küçükandonyadis

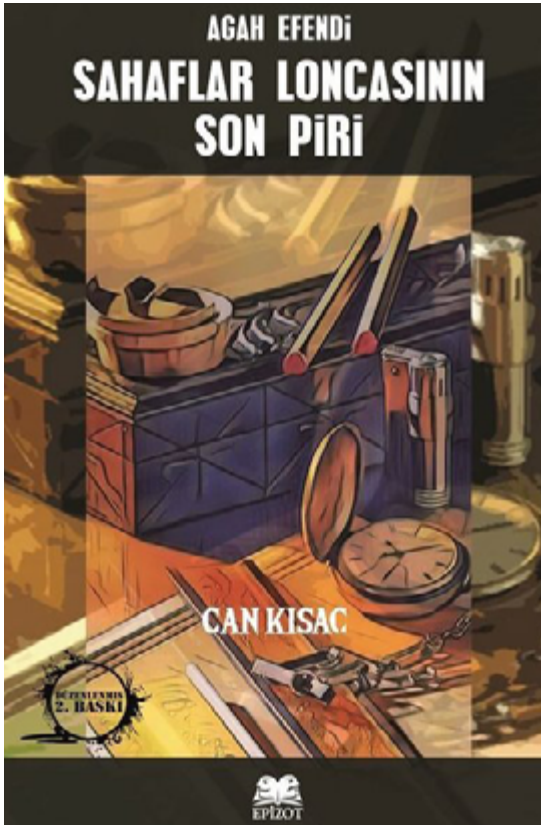
Yazar: Murat S. Dural
Yayınevi: Gerekli Şeyler
Baskı Sayısı: 1. Basım
Sayfa Sayısı: 120

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Yirmibeş Kuruşa Amerika

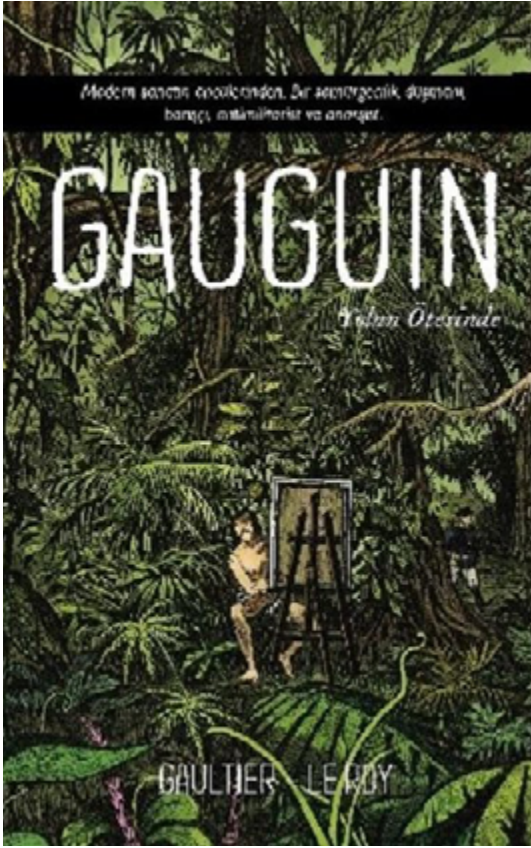
Yazar: Naim Tiralı
Yayınevi: h2o Kitap
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 120

Sahaflar Loncasının Son Piri- Agah Efendi

Yazar: Can Kısac
Yayınevi: Best Funny Friends
Baskı Sayısı: 1. Basım
Sayfa Sayısı: 144

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Gauguin

Yazar: Maximilien Le Roy , Christophe Gaultier

Yayınevi: Karakarga Yayınları

Baskı Sayısı : 1. Basım

Sayfa Sayısı : 96

Benden Öte

Yazar: Onur Kaptan

Yayınevi: Gece Kitaplığı

Baskı Sayısı: 1. Basım

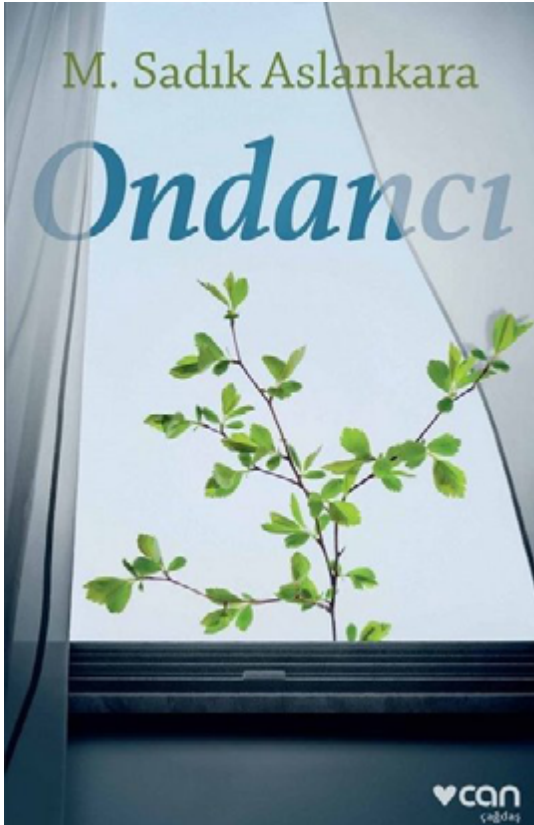
Sayfa Sayısı: 125

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Romancı Kimliğiyle Suat Derviş

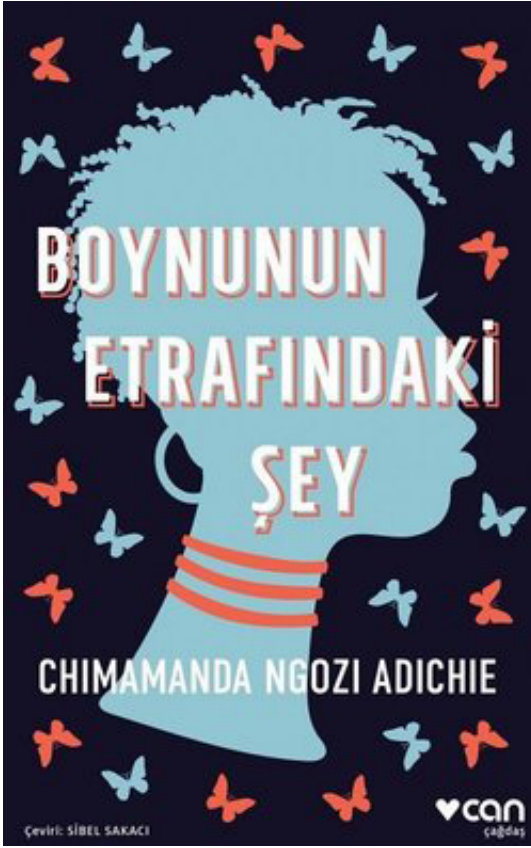
Yazar: **Sevgül Türkmenođlu**
Yayınevi: **Grafiker Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **260**

Ondancı

Yazar: **M. Sadık Aslankara**
Yayınevi: **Can Yayınları**
Baskı Sayısı: **1. Basım**
Sayfa Sayısı: **112**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Boynunun Etrafındaki Şey

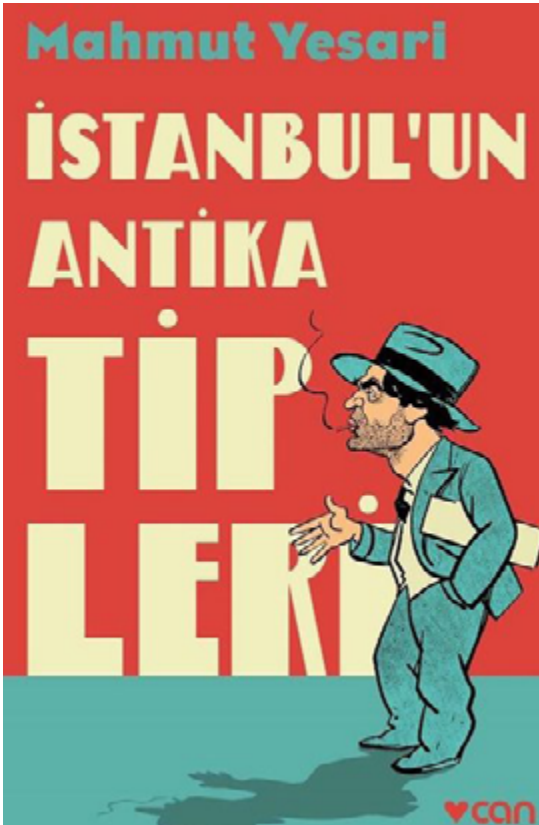
Yazar: **Chimamanda Ngozi Adichie**

Çevirmen: **Sibel Sakacı**

Yayınevi: **Can Yayınları**

Baskı Sayısı : **1. Basım**

Sayfa Sayısı : **240**

İstanbul'un Antika Tipleri

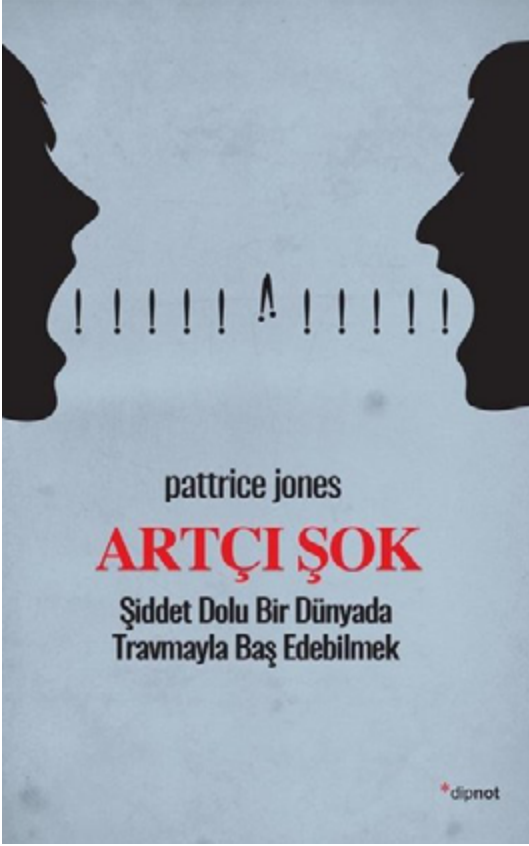
Yazar: **Mahmut Yesari**

Yayınevi: **Can Yayınları**

Baskı Sayısı: **1. Basım**

Sayfa Sayısı: **184**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Artçı Şok

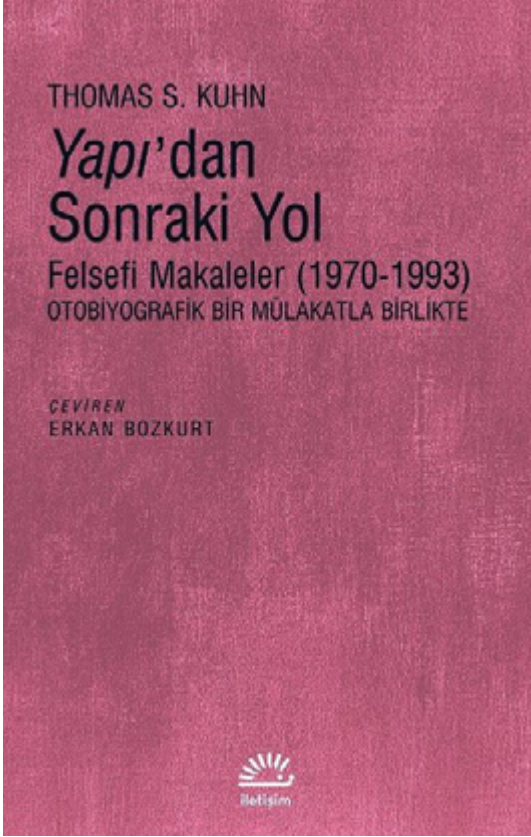
Yazar: **Patrice Jones**
Yayınevi: **Dipnot Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **286**

Müziği Boğan Gürültü

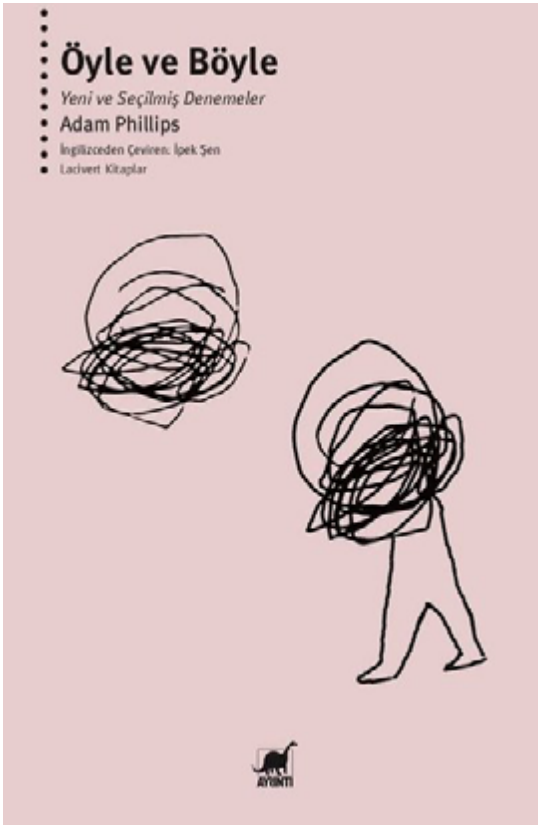
Yazar: **Güneş Ayas**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **352**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Yapı'dan Sonraki Yol

Yazar: **Thomas S. Kuhn**
 Çevirmen: **Erkan Bozkurt**
 Yayınevi: **İletişim Yayınları**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **408**

Öyle ve Böyle-Yeni ve Seçilmiş Denemeler

Yazar: **Adam Phillips**
 Çevirmen: **İpek Şen**
 Yayınevi: **Ayrıntı Yayınları**
 Baskı Sayısı: **1. Basım**
 Sayfa Sayısı: **448**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Anonslu Kaset Doldurulur

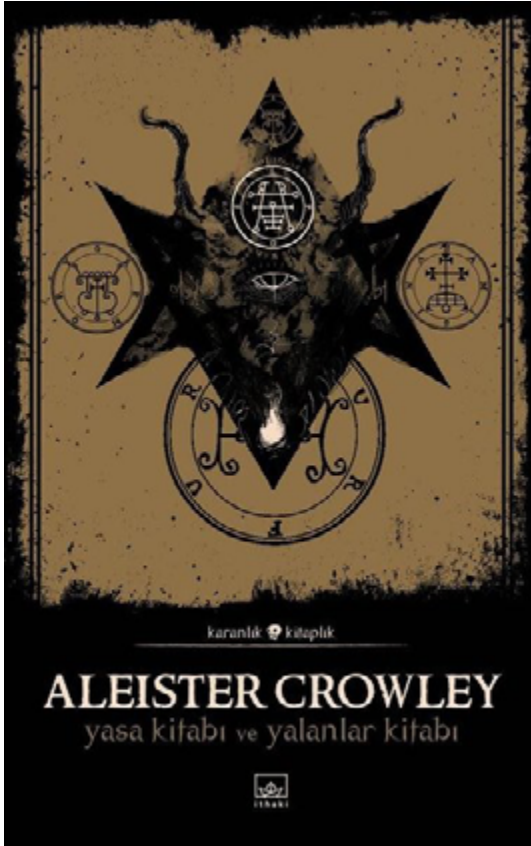
Yazar: Engin Barış Kalkan
Yayınevi: İletişim Yayınları
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 140

Âşıklar Bayramı

Yazar: Kemal Varol
Yayınevi: İletişim Yayınları
Baskı Sayısı: 1. Basım
Sayfa Sayısı: 227

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Yasa Kitabı ve Yalanlar Kitabı

Yazar: Aleister Crowley
 Çevirmen: Barış Tanyeri
 Yayınevi: İthaki Yayınları
 Baskı Sayısı : 1. Basım
 Sayfa Sayısı : 224

Moira Mikolajczak
 Isabelle Roskam

Ebeveynlerde Tükenmişlik

Kaçınmanın ve
 Kurtulmanın
 Yolları

iletisim

Ebeveynlerde Tükenmişlik

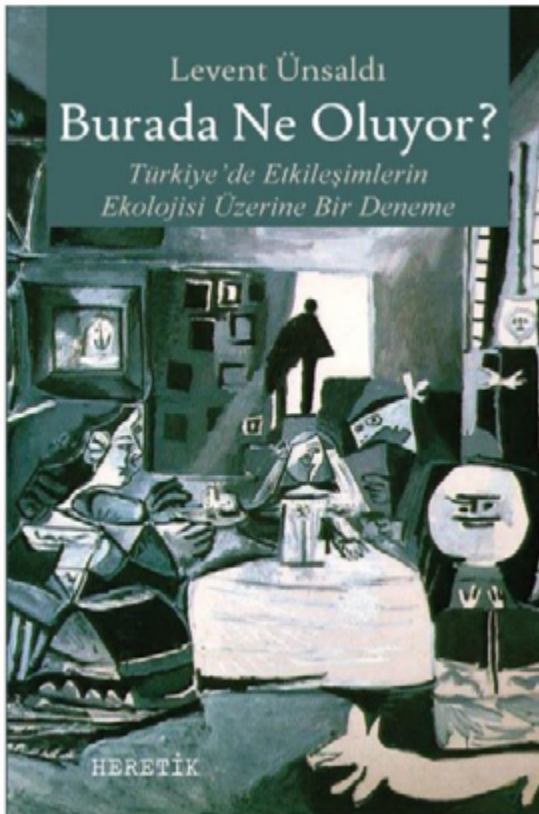
Yazar: Isabelle Roskam
 Çevirmen: Can Belge
 Yayınevi: İletişim Yayınları
 Baskı Sayısı: 1. Basım
 Sayfa Sayısı: 198

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Yetim

Yazar: **Hatice Meryem**
Yayınevi: **İletişim Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **154**

Burada Ne Oluyor?

Yazar: **Levent Ünsaldı**
Yayınevi: **Heretik Yayıncılık**
Baskı Sayısı: **1. Basım**
Sayfa Sayısı: **128**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Aztek Bileziği-Jaguar Maceraları

Yazar: Tamsin Cooke

Çevirmen: Şebnem AykaçÖmeroğlu

Yayınevi: İş Bankası Kültür Yayınları

Baskı Sayısı : 1. Basım

Sayfa Sayısı : 240

Korkusuz Meles

Yazar: Görkem Yeltan

Yayınevi: Hep Kitap

Baskı Sayısı : 1. Basım

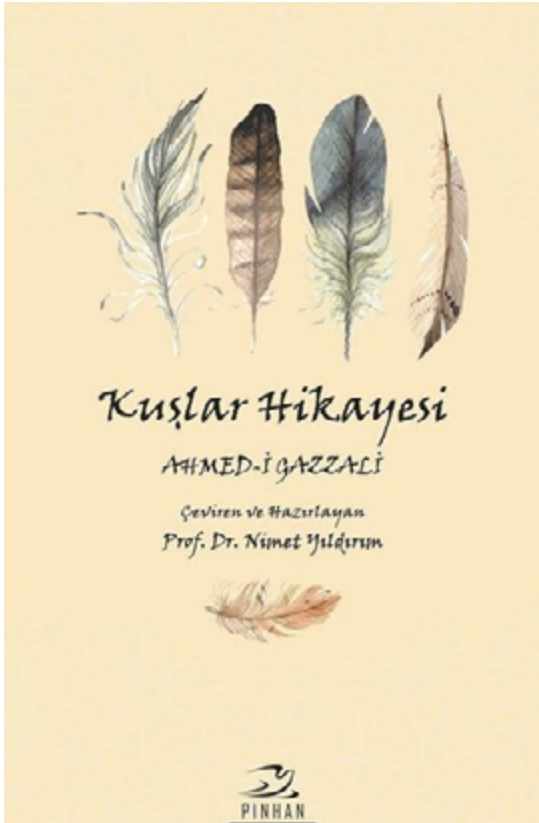
Sayfa Sayısı : 144

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Paket

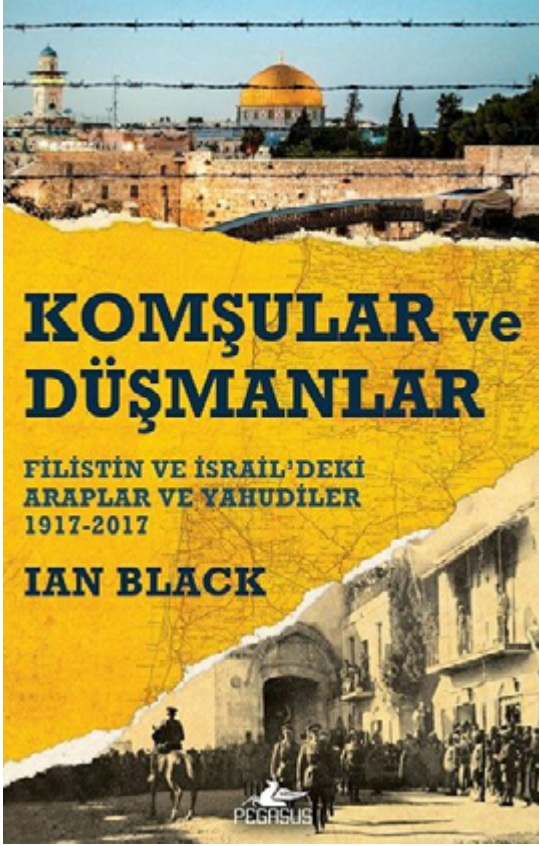
Yazar: **Sebastian Fitzek**
Çevirmen: **Fulya Aydınogulları**
Yayınevi: **Pegasus Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **320**

Kuşlar Hikayesi

Yazar: **Ahmed Gazzali**
Çevirmen: **Nimet Yıldırım**
Yayınevi: **Pinhan Yayıncılık**
Baskı Sayısı **1. Basım**
Sayfa Sayısı: **80**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Komşular ve Düşmanlar

Yazar: **Ian Black**
 Çevirmen: **İrem Sağlamer**
 Yayınevi: **Pegasus Yayınları**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **576**

İçindeki Çocuk Bir Yuva Bulmalı

Yazar: **Stefanie Stahl**
 Çevirmen: **Azra Herrsher**
 Yayınevi: **Pegasus Yayınları**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **256**

ÇOK SATAN KİTAPLAR

EDEBİYAT

1. Fahrenheit 451

Ray Bradbury, İthaki

2. İçimizdeki Şeytan

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

3. Fareler ve İnsanlar

John Steinbeck, Sel Yayıncılık

4. Olağanüstü Bir Gece

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

5. Hayvan Çiftliği

George Orwell, Can Yayınları

6. 1984

George Orwell, Can Yayınları

7. Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

8. Şeker Portakalı

Jose Mauro De Vasconcelos, Can Yayınları

9. Kuyucaklı Yusuf

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

10. Kürk Mantolu Madonna

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

11. Suç ve Ceza

Fyodor Mihayloviç Dostoyevski, Türkiye İş Bankası Yayınları

12. Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu

Şermin Yaşar, Doğan Kitap

13. Simyacı

Paulo Coelho, Can Yayınları

14. Satranç

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

15. Körlük

Jose Saramago, Kırmızı Kedi Yayınları

ÇOK SATAN KİTAPLAR

EDEBİYAT DIŐI

1. Momo

Michael Ende, Pegasus Yayınları

2. Mustafa Kemal

Yılmaz Özdil, Kırmızı Kedi

3. Gazi Mustafa Kemal Atatürk

İlber Ortaylı, Kronik Kitap

4. Hayat Cesurlara Torpil Geçer

Bircan Yıldırım, Destek Yayınları

5. IKIGAI - Japonların Uzun ve Mutlu Yaşam Sırrı

Hector Garcia, Francesc Miralles, İndigo Kitap

6. Seni Anlıyorum Çocuk

Dilek Cesur, Yediveren Yayınları

7. İmparatorluktan Cumhuriyete

Halil İncılık, Kronik Kitap

8. Kalbin Temizse Hikayen Mutlu Biter

Hakan Mengüç, Destek Yayınları

9. Gerçek Tıp Yitik Şifanın İzinde

Aidin Salih, Yitik Şifa

10. Bağırmayan Anneler

Hatice Kübra Tongar, Hayy Kitap

11. Osmanlı Tarihinde Efsaneler ve Gerçekler

Halil İncılık, Kronik Kitap

12. Türklerin Serüveni

Kolektif, Kronik Kitap

13. Ustalık Gerektiren Kafaya Takmama Sanatı

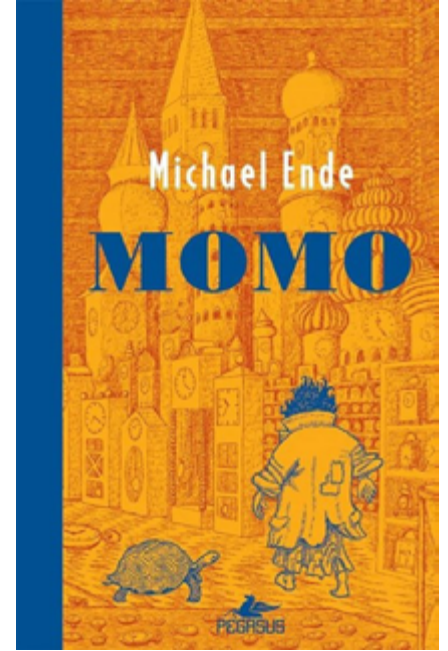
Mark Manson, Butik Yayıncılık

14. Seninle Başlamadı - Kalıtsal Aile Travmaları

Mark Wolynn, Solo Unitas

15. Hayvanlardan Tanrılara Sapiens

Yuval Noah Harari, Kolektif Kitap

gazete duvaR. 'dan oku

4.
[Sinemacının el kitabı: Sinemada Göstergeler ve Anlam](#)

7.
[Hikâyeler 'İncir Reçeli'ndeki gibi değil!](#)

10.
[Talât Sait Halman Çeviri Ödülü açıklandı](#)

11.
[Umut ve özgürlük çağı: 70'ler](#)

15.
[Uzak Doğulu filozoflar da var kadınlar da!](#)

21.
['Aykırı'yla 'standart'ın yüzleşmesi: 'Tümünü Görüntüle'](#)

